

Lasteaed Walko õppekava

1.	SISSEJUHATUS.....	5
1.1	Õppekava mõiste ja ülevaade õppekava koostamisest	5
2.	ÕPPEKAVA ÜLDOSA	5
2.1	Lasteasutuse liik, üldinfo, eripära ja väärtused.....	5
2.2	Meie väärtused	5
3.	LASTEAIJA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRK, PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS.....	5
3.1	Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärk	5
3.2	Õppe ja kasvatustegevuse korraldus ja põhimõtted.....	5
3.3	Õpi- ja kasvukeskkonna kujundamise põhimõtted.....	6
3.3.1	Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel:	6
3.3.2	Füüsilise keskkonna kujundamisel:	6
3.4	Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus	6
3.4.1	Õppe- ja kasvatustegevuse korralduse alused	7
3.4.2	Õppe ja kasvatustegevuse dokumenteerimine	7
4.	LAPSE ARENGU HINDAMISE JA TOETAMISE PÕHIMÕTTED, DOKUMENTEERIMINE NING MEETODID JA VAHENDID LAPSE ARENGU HINDAMISEKS , JÄLGIMISEKS JA ANALÜÜSIMISEKS	7
4.1	Korraldus lasteaias Walko	8
5.	LAPSEVANEMATEGA TEHTAVA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS	8
5.1	Koostöö põhimõtted:	8
5.2	Koostöö korraldus	8
6.	KOLMEAASTASE JA KUUE- KUNI SEITSMEAASTASE LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED	9
6.1	Mänguoskused.....	9
6.1.1	Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kolmeaastane laps:.....	9
6.1.2	Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:.....	9
6.2	Tunnetus- ja õpioskused.....	9
6.2.1	Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kolmeaastane laps:.....	9
6.2.2	Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:.....	10
6.3	Sotsiaalsed oskused	10
6.3.1	Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kolmeaastane laps:.....	10
6.3.2	Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:.....	10
6.4.	Eneseregulatsiooni oskused.....	10
6.4.1	Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kolmeaastane laps:.....	10
6.4.2	Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:.....	11

7. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE VALDKONNAD, SISU , PÕHIMÕTTED JA EELDATAVAD TULEMUSED VANUSETI.....	11
7.1 Valdkond <i>Mina ja keskkond</i>	11
7.2 Valdkond <i>Keel ja kõne</i>	16
7.2.1 Eesti keelt teise keelena kõnelev laps.....	19
Eesti keelt teise keelena kõneleva lapse eeldatavad tulemused vanuseti	20
7.3 Valdkond <i>Matemaatika</i>	22
7.4 Valdkond <i>Muusika</i>	27
7.5 Valdkond <i>Kunst</i>	29
7.6 Valdkonna <i>Liikumine</i>	31
8. . KAASAV HARIDUS.....	34
7.1 Toevajaduste dokumenteerimine.....	35
9. ÕUESÕPE	35
10. DIGIPÄDEVUS	35
10.1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärk	35
10.2. Digipädevuse kujundamise põhimõtted	36
10.3. Üldoskuse arendamine	37
10.3.1 Mänguoskused.....	37
10.3.2. Tunnetus- ja õpioskused.....	37
10.3.3. Sotsiaalsed oskused	37
10.3.4 Eneseregulatsioonioskused.....	38
10.4 Digipädevuse eeldatavad üldoskused vanuserühmade kaupa	38
10.5. Õppija digipädevuse osaoskused.....	39
10.6. Digipädevuse eeldatavad osaoskused vanuserühmade kaupa	39
11. LASTEHOIU ÕPPEKAVA	40
1. LASTEHOIU ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID	40
2. LAPSE ÜLDOSKUSTE TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS (ÕPPE- JA KASVATEGEVUSE LÄBIVIIMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS)	41
2.1 Õpi- ja kasvukeskkonna põhimõtted kuni 3-aasaste laste puhul:	41
2.2 Õppe – ja kasvatustegevuse korraldus:.....	41
3. KOLMEAASTASE LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED	42
3.1 Mänguoskused.....	42
3.2 Tunnetus- ja õpioskused.....	42
3.3 Sotsiaalsed oskused.....	43
3.4 Eneseregulatsiooni oskused.....	43
4. LAPSE ARENGU HINDAMISE NING TOETAMISE PÕHIMÕTTED, DOKUMENTEERIMINE JA KORRALDUS	44

5. VANEMATEGA TEHTAVA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS	45
12. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD	46

1. SISSEJUHATUS

1.1 Õppekava mõiste ja ülevaade õppekava koostamisest

Valga Lasteaia Walko hoiurühmade ja lasteaia õppekava on õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mis põhineb 1.09.2025 kehtima hakanud alushariduse riiklikul õppekaval ning mille koostamisel on lähtutud kaasaegse õpikäsitluse põhimõtetest ja lasteaia arengusuundadest.

Õppekava koostamise protsessis osalesid õppe – ja kasvatustegevusega seotud töötajad ja lasteaia hoolekogu.

2. ÕPPEKAVA ÜLDOSA

2.1 Lasteasutuse liik, üldinfo, eripära ja väärtused

Valga Lasteaed Walko asub aadressil Valga vald, Valga linn, Sepa tn 12. Valga Lasteaed Walko on munisipaallasteaed.

Lasteaed asub vahetult Eesti riigipiiri ääres. Lõunast piirneb lasteaia territoorium Eesti – Läti riigipiiriga, idast ja läänest naabervabariiki kulgevate tänavatega. Looduslikult kauni reljeefiga, avar õueala toetab lapse loomulikku huvi hankida teadmisi ning saada kogemusi ümbritsevast elust ja loodusest. Õppe- ja kasvatustegevuses kasutatakse aktiivselt õuesõpet.

Lasteaias on üheksa rühma: kaks hoiurühma, kuus lasteaiaühikut ja üks väikerühm.

2.2 Meie väärtused

Sallivus – me teame, et inimesed võivad olla erinevad- keele, välimuse, oskuste, pere- või kultuuritausta poolest. Me arvestame teiste tunnete ja vajadustega ning abistame üksteist.

Hoolivus – me märkame kaaslaste tundeid ja vajadusi, ning käitume sõbralikult. Oleme hoolivad ja tähelepanelikud ümbritseva keskkonna suhtes.

Ausus – oleme ausad nii enda kui teiste suhtes.

Headus - märkame kaaslast, jagame rõõmu, pakume abi ning loome positiivseid suhteid.

3. LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRK, PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

3.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärk

Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on tagada lapse igakülgne ja järjepidev areng koostöös koduga. Sellest lähtuvalt toetatakse lapse üldoskuste ja valdkondlike oskuste kujunemist ning arengut, et luua kuni kolmeaastase lapse puhul eeldused hakkamasaamiseks lasteaias ning kolme- kuni seitsmeaastase lapse puhul eeldused põhihariduse omandamiseks ja edasijõudmiseks igapäevaelus.

3.2 Õppe ja kasvatustegevuse korraldus ja põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse organiseerimisel:

- selgitatakse välja lapse arengutase, millest lähtutakse tegevuste eesmärkide seadmisel ning tegevuste planeerimisel;
- tagatakse igale lapsele eduelamus;
- toetatakse lapse loovust, huvi ja omaalgatust;
- luuakse turvaline, hooliv, kiusamisvaba ja koostöine õhkkond;
- väärtustatakse demokraatlikke suhteid ning lugupidamist enda ja teiste suhtes;
- lõimitakse erinevaid valdkondi ja tegevusi, võimaldades vabamängu, katsetamist, liikumist, muusikat ja teisi aktiivset õppimist ning loovust toetavaid meetodeid nii individuaalsetes tegevustes kui ka gruppis;
- väärtustatakse eesti kultuuritraditsioone ning arvestatakse teiste kultuuride eripäraga;
- toetatakse mitmekeelsest perest pärit lapse keelelist arengut mitme keele kasutajana ning märgatakse ja toetatakse last erinevates keelekasutusolukordades;
- kasutatakse digitehnoloogia võimalusi õppe- ja kasvatustegevuse rikastamiseks;
- kõik töötajad panustavad lapse arengu toetamiseks ja tema potentsiaali parimaks avaldumiseks.

3.3 Õpi- ja kasvukeskkonna kujundamise põhimõtted

Õpi- ja kasvukeskkond toetab lapse positiivse enesehinnangu kujunemist ja lapse arenemist iseseisvaks, algatusvõimeliseks ja aktiivseks õppijaks. Õpi- ja kasvukeskkond kannab alushariduse alusväärtusi. Õpetaja loob õpi- ja kasvukeskkonna koostöös laste, abiõpetaja ja teiste töötajatega, kaasates vajadusel vanemaid. Lasteaed Walko õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel lähtutakse laste vanusest ja vajadustest ning õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkidest

3.3.1 Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel:

- lähtutakse lapse heaolust, ühistele väärtustele tuginevatest kokkulepetest ning lastehoiu ja lasteaia tavadest;
- luuakse usaldav, sõbralik, pinge- ja vägivallavaba õhkkond;
- suunatakse lapsed üksteisega arvestama, üksteist toetama ja koostööd tegema;
- väärtustatakse ja tunnustatakse ideede ning arvamuste paljusust;
- tagatakse aeg mõtestamiseks, mõttevahetuseks ja tagasisideks;
- kujundatakse heatahtlik ja avatud suhtumine erinevustesse ning kõikidele lastele tagatakse võrdsed võimalused;
- kohandatakse tegevusi, õpet ja õppematerjale paindlikult, võimaldatakse valikute tegemist ning luuakse võimalused aktiivseks osaluseks;
- tehakse koostööd vanematega.

3.3.2 Füüsilise keskkonna kujundamisel:

- tagatakse turvalisus;
- tehakse õppeprotsess nähtavaks;
- tagatakse õppe- ja mänguvahendite kättesaadavus ja mitmekesisus;
- luuakse võimalusel füüsiline keskkond, mis on lihtsasti ümberkohaldatav, paindlik ning aktiivset liikumist võimaldav liigendatud rühmaruum, mis võimaldab tegutseda alarühmades ja pakub võimalusi omaette olemiseks;
- luuakse võimalused mängimiseks ja aktiivseks liikumiseks ruumides ja õues.

Õppe- ja kasvatustegevusi viiakse läbi lastehoiu ja lasteaia siseruumides ning õues, samuti väljaspool lastehoidu ja lasteaeda

3.4 Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus

Lasteaias korraldatakse õppe- ja kasvatustegevust õppeaastate kaupa. Õppeaasta algab 1.septembril ja kestab 31.augustini.

3.4.1 Õppe- ja kasvatustegevuse korralduse alused

Õppe ja kasvatustegevus toimub lasteaia Walko päevakava alusel. Päevakava lähtub õigusaktist „Lastehoiu ja lasteaia õpi- ja kasvukeskkonna nõuded“. Päevakava on rühmades erinev ning sõltub rühma laste vanusest. Päevakava määrab kindlaks laste päevarütm, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ning kavandatud õppe- ja kasvatustegevused. Päevakava koostatakse iga õppeaasta algul.

3.4.2 Õppe ja kasvatustegevuse dokumenteerimine

Läbiviidavad õppe- ja kasvatustegevused kajastuvad E-päevikus Stuudium. Aruandlus püstitatud eesmärkide täitmisest toimub perioodi lõpus. Rühma meeskonnad, liikumis- ja muusikaõpetaja esitavad kirjaliku kokkuvõtte õppe- ja kasvatustegevusest. Kokkuvõttes analüüsitakse eesmärkide täitmist, laste arengu toetamist ning luuakse eesmärgid järgmiseks õppeaastaks. Õppeaasta kokkuvõtted on olulised lasteaia edasiseks arenguks.

4. LAPSE ARENGU HINDAMISE JA TOETAMISE PÕHIMÕTTED, DOKUMENTEERIMINE NING MEETODID JA VAHENDID LAPSE ARENGU HINDAMISEKS, JÄLGIMISEKS JA ANALÜÜSIMISEKS

Lapse arengu hindamise ja toetamise korraldamisel lähtutakse lapse individuaalsusest, arengutasemest ja vajadustest. Lapse arengut jälgitakse järjepidevalt igapäevase õppe- ja kasvatustegevuse ning mängu käigus.

Lapse arengu hindamise eesmärk on saada ülevaade lapse arengust, märgata tema tugevusi ja võimalikke toevajadusi ning kavandada lapse arengut toetavaid tegevusi koostöös lapsevanema ja vajadusel tugispetsialistidega.

Lapse arengut hinnatakse ja jälgitakse järgmiste meetodite abil:

- igapäevane vaatlus;
- vestlused lapsega;
- lapse tegevuste ja mängu vaatlus;
- lapse tööde ja loomingulise tegevuse analüüs;
- õppe- ja kasvatustegevuses osalemise jälgimine;
- arengut kajastava dokumentatsiooni analüüs;
- koostöö ja vestlused lapsevanematega;
- vajadusel tugispetsialistide hinnangud ja soovitused.

Lapse arengut puudutavat infot dokumenteeritakse ja säilitatakse vastavalt lasteaia kehtivale korrale ja õigusaktidele.

Lapse arengu hindamise tulemusi kasutatakse õppe- ja kasvatustegevuse edasisel planeerimisel ning lapse individuaalse arengu toetamisel. Vajadusel kohandatakse tegevusi, õppekeskkonda ja õppemeetodeid vastavalt lapse vajadustele.

Lapsevanemat teavitatakse lapse arengust ning kaasatakse lapse arengut puudutavate eesmärkide ja toetavate tegevuste kavandamisse.

4.1 Korraldus lasteaias Walko

- Õpetaja täida lapse arengu vaatluslehe kaks korda aastas: september – oktoober, aprill-mai
- Õpetajad koostavad lapsele arengumapi alates lapse lasteaeda tulekust.
- Arengumapp antakse üle lapsevanemale lasteaiast lahkumisel. Lapse delikaatseid andmeid sisaldavaid materjale ei anta edasi kolmandatele isikutele. Õpetaja tagab ja vastutab, et lapse arengumapp ei satuks kolmandate isikute kasutusse.

5. LAPSEVANEMATEGA TEHTAVA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

5.1 Koostöö põhimõtted:

- vestlustes lapsevanemaga on tähelepanu keskmes laps: tema heaolu, areng, edasiminekid, suhted kaaslaste ja täiskasvanutega ning võimalik toevajadus;
- hea koostöö ja partnerluse aluseks kodu ja lasteaia vahel on heade suhete kujundamine ja hoidmine;
- lapsevanemaid kaasatakse võimalusel õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisse ja läbiviimisse;
- lapsevanemaid teavitatakse õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtetest ning alushariduse alusväärtustest;
- lapsevanematel on võimalus anda tagasisidet lasteaia tegevuse ja koostöö kohta.

5.2 Koostöö korraldus

- Igapäevane infovahetus

Igapäevane infovahetus lapsevanemate ja rühma töötajate vahel toimub lapse saabumisel ja lahkumisel ning vajadusel telefoni, e-posti ja e-päeviku Stuudium vahendusel.

- E-päevik Stuudium

E-päevikut Stuudium kasutatakse õppe- ja kasvatustegevuse, päevakava, teadete ning muu lapsevanematele vajaliku info edastamiseks. Vajadusel kasutatakse e-päevikut lapse arengut puudutava info jagamiseks (arenguestluste kokkuvõtte jm.).

- Vestlused lapsevanematega.

Lapsevanematega toimuvad vajadusel individuaalsed vestlused ning lapse arengu teemalised vestlused. Vestluste eesmärk on anda ülevaade lapse arengust, kuulata ära lapsevanema tähelepanekud ning leppida kokku lapse edasist arengut toetavad tegevused.

- Lapsevanemate kaasamine

Lapsevanemaid kaasatakse võimalusel lasteaia üritustesse, projektidesse, õppe- ja kasvatustegevustesse ning lasteaia arengut toetavatesse ettevõtmistesse.

- Tagasiside ja koostöö arendamine

Lasteaed väärtustab lapsevanemate tagasisidet ning kasutab seda õppe- ja kasvatustegevuse ning koostöö arendamisel. Probleemide ja küsimuste korral püütakse lahendused leida avatud suhtlemise, vastastikuse lugupidamise ja koostöö kaudu (rahuloluküsitlused).

6. KOLMEAASTASE JA KUUE- KUNI SEITSMEAASTASE LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED

6.1 Mänguoskused

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus ja loomulik õppimisviis. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, harjutab ning rakendab uusi oskusi, õpib suhtlema ja koostööd tegema ning sobival viisil enda tundeid ja soove väljendama. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

6.1.1 Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kolmeaastane laps:

- suudab väikeses grupis mängule keskenduda;
- kasutab mängides loovalt erinevaid vahendeid;
- jäljendab ja kordab mängudes varasemalt kogetut;
- sooritab iseseisvalt mitu omavahel loogiliselt seotud mängulist toimingut;
- kutsub kaaslasi oma mänguga liituma ja ühineb teiste algatatud mänguga;
- suhtub heatahtlikult kaaslaste mängu;
- suudab järgida lihtsamaid mängureegleid.

6.1.2 Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- suudab mängule keskenduda;
- kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid;
- rakendab mängudes loovust, kujutlusvõimet, oma kogemusi, teadmisi ja oskusi;
- näitab mängu käigus üles omaalgatust, huvi ja loovust;
- algatab mängu ja arendab mängu sisu; täidab mängudes erinevaid rolle;
- suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
- järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;
- tunneb rõõmu võidust ja suudab hakkama saada kaotusega.

6.2 Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskus on oskus tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Õpioskus on lapse suutlikkus oma tunnetusprotsesse õppimise eesmärgil kasutada – hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

6.2.1 Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kolmeaastane laps:

- tunneb huvi maailma vastu ja uurib seda erinevate meeltega;
- suudab huvipakkuvale tegevusele vastavalt oma arengutasemele keskenduda;
- mõistab lihtsamat kõnet;
- valdab eneseväljenduseks vajalikku sõnavara;
- väljendab end kõnes teistele arusaadavalt ja osaleb vestluses; suudab keskenduda lühikeste lugude jälgimisele;
- oskab leida võrdluse alusel objektides ühiseid ja erinevaid tunnuseid;
- oskab objekte ühe tunnuse alusel rühmitada;

- suudab järgida lihtsat juhust;
- oskab detailidest lihtsa terviku kokku panna.

6.2.2 Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda;
- saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi;
- suudab täita kahe-kolmeosalist igapäevast juhust või korraldust;
- esitab küsimusi, arutleb ja oskab oma mõtteid arusaadavalt väljendada;
- oskab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel rühmitada;
- saab aru lihtsamatest seostest, tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna;
- kasutab õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades;
- kasutab sobivaid vahendeid ja võtteid probleemilahenduseks.

6.3 Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsed oskused on oskused teistega suhelda, tajuda iseennast ja kaaslast, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda koostöötavast võimaldavatest eetilistest tõekspidamistest.

6.3.1 Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kolmeaastane laps:

- oskab ennast ja teisi väliste tunnuste kaudu kirjeldada;
- on huvitatud mängukaaslastest ja püüab nendega arvestada;
- osaleb täiskasvanuga ühistegevustes;
- saab aru lihtsamatest rühma kokkulepetest;
- loob sõprussuhteid lastega, kellega on tihti koos;
- jagab mõnikord asju ka teistega;
- algatab teiste laste ja täiskasvanutega suhtlust;
- oskab väljendada oma vajadusi ja soove.

6.3.2 Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- tunneb huvi teiste vastu, oskab luua sõprussuhteid ja tahab ning julgeb suhelda;
- püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses;
- oskab kaaslastega arvestada ja teha koostööd ning osutab ja küsib vajadusel abi;
- teeb vahet sobiva ja ebasobiva käitumise vahel, valib sobiva käitumisviisi vastavalt olukorrale ning mõistab oma käitumise tagajärgi;
- järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme;
- mõistab, et inimesed võivad olla erinevad;
- osaleb ja teeb ettepanekuid otsustusprotsessides;
- suudab uudsetes olukordades toime tulla vajadusel täiskasvanu juhiseid järgides.

6.4. Eneseregulatsiooni oskused

Eneseregulatsiooni oskused on oskused, mis võimaldavad suunata oma tähelepanu, kasutada töömälu, pidurdada hetkeimpulsse ning kavandada oma käitumist vastavalt olukorrale. Eneseregulatsiooni oskused võimaldavad lapsel olukordadele paindlikult reageerida, erinevaid seoseid märgata ja lahendusi leida.

6.4.1 Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kolmeaastane laps:

- tuleb toime vanematest eemalolekuga;
- tuleb toime ühelt tegevuselt teisele üleminekuga;
- suudab täiskasvanu toel lühikest aega soovitud edasi lükata ja oma käitumist pidurdada;
- suudab täiskasvanu toel tulla toime tugevate tunnetega;
- saab suures osas hakkama igapäevase eneseteenindamisega;
- paneb pärast tegevusi täiskasvanu juhendamisel asjad oma kohale.

6.4.2 Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- suudab oma emotsioone kirjeldada ning sobival viisil väljendada;
- kavandab, algatab ja korraldab mängu ja igapäevategevusi ning viib alustatud tegevused lõpuni;
- suudab pingutust nõudva tööülesande kallal iseseisvalt ja grupis sihipäraselt tegutseda;
- oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- oskab täiskasvanu toel vajadusel kasutada vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi;
- saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused.

7. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE VALDKONNAD, SISU , PÕHIMÕTTED JA EELDATAVAD TULEMUSED VANUSETI

7.1 Valdkond *Mina ja keskkond*

Valdkonna *Mina ja keskkond* õppe ja kasvatustegevuse põhimõtted:

- 1) toetada last iseenda ja ümbritseva maailma tundma õppimisel ja mõistmisel;
- 2) suunata last ümbritsevat maailma mängu ja igapäevatoimingute kaudu märkama, uurima ja kogema;
- 3) suunata last küsimusi esitama, probleeme püstitama, teemakohaselt arutlema, vastuseid leidma ning märgatust ja kogetust järeltõlgima tegema;
- 4) suunata last keskkonda hoidvalt ja turvaliselt käituma ning materjale ja vahendeid säästlikult kasutama
- 5) suunata last keskkonda, enda ja kaaslaste kultuuri ja traditsioone ning tervist väärtustama;
- 6) suunata last märkama ja mõistma sotsiaalse keskkonna, loodus-, tehis ning digikeskkonna erinevusi

Mina ja keskkond valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

	3 - 4	4 - 5	5 - 6	6 - 7
Mina	Ütleb küsimise korral oma ees- ja perekonnanime, vanuse ja soo(poiss, tüdruk) ning nimetab täiskasvanu abiga	Kirjeldab enda välimust ja ennast lihtsate omaduste kaudu (nt kiire, rõõmus, meeldib joonistada).	Kirjeldab oma iseloomu ja huve detailsemalt, oskab võrrelda end sõpradega.	Oskab tutvustada ja kirjeldada iseennast, enda omadusi ning huvisid

	oma lemmiktegevuse.			
Kehaosad ja privaatsus	Osutab küsimise korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale ja kõrvadele ning nimetab nende kehaosade peamist otstarvet (nt kõrvadega kuulatakse).	Tunneb oma kehaosi, teab nende lihtsamaid ülesandeid ning mõistab, et mõned kehaosad on privaatsed ja kuuluvad ainult talle.	Kirjeldab kehaosi (sh erinevaid organeid) ja nende ülesandeid, kirjeldab poiste ja tüdrukute erinevusi, teab, millised kehaosad on privaatsed, ning oskab seista oma isiklike piiride eest.	Oskab nimetada kehaosade nimetusi, teab nende vajalikkust ja mille poolest erinevad privaatsed kehaosad teistest.
Kodu, pere, peretraditsioonid	Räägib, kellega ta koos elab ja oskab kirjeldada pereliikmeid.	Kirjeldab, mida talle meeldib oma perega teha, toob näiteid kodust (nt kortermaja, eramaja) ja kommetest.	Kirjeldab oma pere kombeid, erinevaid ruume kodus ja nende otstarvet.	Oskab kirjeldada oma kodu, perekonda ja peretraditsioone.
Ametid	Nimetab igapäevaelust tuttavamaid ameteid (nt õpetaja, arst).	Nimetab mõningaid ameteid ja oskab kirjeldada, mida nad teevad.	Nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid ja räägib, kelleks tahab suurena saada.	Oskab nimetada ja kirjeldada erinevaid ameteid.
Eesti sümbolid ja kultuuritraditsioonid	Teab, et elab Eestis, kus räägitakse eesti keelt, tunneb ära Eesti lipu, rahvuslinnu ja -lille ning nimetab küsimise korral pühadega seotud tegevusi.	Nimetab Eesti riigi sümboleid (lipp, hümn, vapp, lind, lill, kivi) ja nimetab mõnda rahvuspüha/-tava (nt mardipäev, laulu- või tantsupidu).	Teab Eesti Vabariigi presidendi nime ja nimetab mõningaid tuntud Eesti kultuuritegelasi ning kirjeldab tuntumaid	Oskab nimetada Eesti riiklikke sümboleid, rahva- ja kultuuritraditsioone ning olulisemaid kultuuritegelasi.

			rahvakombeid.	
Erinevuste mõistmine	Märkab, et teised lapsed võivad käituda või välja näha erinevalt.	Toob võrdluses välja inimeste erinevusi (keel, toit, riietus) ja vajadusi.	Oskab selgitada inimeste erinevusi (nt kuidas inimesed erinevad keele, toidu või riietuse poolest) ja märgata vajadusi ning kultuuritraditsioone.	Saab aru, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused ja kultuuritraditsioonid.
Turvalisus, abi kutsumine	Nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nt nuga, käärid) ja räägib täiskasvanule, kui kardab või on saanud haiget.	Nimetab ohtlikke esemeid ja tegevusi (nt terariistad, mängimine ohtlikes kohtades) ja teab, et abi saamiseks tuleb pöörduda usaldusväärse täiskasvanu poole (nt politseinik, õpetaja), nimetab hädaabinumbrit 112.	Teab, kuidas turvaliselt käituda (nt ohtude ennetamine ja märkamine) ja kirjeldab, millal tuleb helistada hädaabinumbriks ning millist infot helistades edastada.	Oskab ebaseaduseid või ebatavalistes olukordades turvaliselt käituda ning vajadusel abi kutsuda.
Tervis ja keskkond	Teab, et värske õhk, liikumine ja tervislik toit on kasulikud ja oskab neid oma enesetundega seostada.	Nimetab tervist toetavaid tegevusi keskkonnas (nt värskes õhus viibimine, puhtas vees ujumine).	Teab, milline keskkond, tegevus või käitumine aitab tervist hoida ja milline kahjustab.	Oskab kirjeldada, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist ning teab, kuidas oma tervist hoida.

Hammaste tervis	Teab, et hambaid peab pesema ja nimetab hammaste hooldamise vahendeid.	Nimetab hammaste jaoks kasulikke ja kahjulikke toiduaineid ning oskab selgitada, miks ja kuidas tuleb hambaid pesta.	Nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine).	Oskab selgitada, mida on vaja teha selleks, et hoida hammaste tervist.
Isiklik hügieen	Teeb hügieenitoiminguid (nt käte pesu, nuuskamine) täiskasvanu suunamisel ja vajadusel abiga.	Teab vajalikke hügieenitoiminguid ning teeb neid iseseisvalt täiskasvanu meeldetuletusel.	Selgitab hügieenitoimingute vajalikkust ja järgib igapäevaseid hügieeniharjumusi iseseisvalt.	Oskab selgitada, miks on oluline järgida igapäevaelus isikliku hügieeni põhimõtteid.
Inimese mõju keskkonnale: loodushoid, säästev areng	Hoiab täiskasvanu juhendamisel lihtsate tegevuste kaudu keskkonda (nt sorteerib prügi).	Teab, miks on vaja loodust hoida ja osaleb keskkonnasäästlikes tegevustes.	Selgitab, millised teod võivad mõjutada keskkonda ja miks on oluline loodust hoida ning mis juhtub, kui seda mitte teha.	Märkab ja kirjeldab enda ja teiste tegevuse mõju keskkonnale ning käitub keskkonda säästvalt.
Kodukoha eripära ja loodus	Kirjeldab täiskasvanu suunamisel oma kodukoha loodust ja tunneb jalutuskäigul ära tuttavaid kohti.	Nimetab konkreetseid looduselemente oma kodukohas (nt meie kodu lähedal on järv, seal on suured puud).	Tunneb ja nimetab kodukoha loodusobjekte (nt Emajõgi, Munamägi), loomi, taimi ja mõisteid (nt linn, küla, mets, park, meri).	Tunneb oma kodukoha eripära ja oskab kirjeldada kodukoha loodust.

Looduse sõltuvus ajatsüklitest	Nimetab täiskasvanu juhendamisel ööpäeva osasid (hommik, lõuna, õhtu, öö) ja kirjeldab nendega seotud tegevusi ning tutvub erinevate aastaaegadeaga.	Eristab ja nimetab ööpäeva osasid ja aastaaegu, seostab neid mõne tüüpilise loodusnähtuse ja tegevusega (nt sügisel lehed langevad ja me riisume lehti).	Kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, aastaring.	Oskab kirjeldada loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites.
Loodusnähtused	Nimetab erinevaid ilmastikunähtusi (nt sajab vihma, tuul puhub) ja mõningaid aastaajale omaseid tunnuseid täiskasvanu suunamisel.	Kirjeldab täiskasvanu toel aastaaegu s eoses ilmastiku- ja loodusnähtustega.	Kirjeldab erinevaid ilmastikunähtusi ning oskab neid seostada aastaaegadega.	Oskab kirjeldada loodusnähtusi ja selgitada ilmastikunähtuste sõltuvust aastaaegadest.
Ohud seoses keskkonnaga	Arutleb täiskasvanu juhendamisel ohtlike olukordade üle looduskeskkonnas (nt ohud metsas, veekogudel).	Nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud nii loodus- kui tehiskeskkonnas (nt ujumine täiskasvanu järelevalveta, rattasõit kiivrita).	Oskab nimetada, mida tuleb teha ohutuse tagamiseks erinevates keskkondades.	Oskab kirjeldada võimalikke ohte seoses keskkonnaga, erinevate tegevustega ja olukordadega.
Liiklus	Nimetab liiklusvahendeid ja tunneb ära tuttavaid liiklusmärke (nt valgusfoor, ülekäigurada) ning selgitab täiskasvanu abiga nende tähendust.	Arutleb ohtude ja ohtlike olukordade üle tänaval ning teab mõningaid liiklusreegleid (nt sõiduteed ületades tuleb peatuda, vaadata, veenduda).	Selgitab käitumisreeglid tänaval ja teab, et liikluses tuleb olla tähelepanelik ja ettevaatlik ning käitub ohutult erinevates liiklusolukordades.	Oskab liikluses ohutult käituda.
Tervislik toitumine	Arutleb täiskasvanu abiga,	Nimetab, mis on tervisele	Teab ja oskab selgitada, mill	Oskab kirjeldada,

	miks juur- ja puuviljad on kasulikud.	kasulikud ja kahjulikud söögid ja joogid (sh vee tähtsus).	iseid toiduaineid on vaja iga päev süüa rohkem ja milliseid vähem, et olla terve.	mida tähendab tervislik ja mitmekesine toitumine.
Tervise väärtustamine	Arutleb täiskasvanu abiga, miks on uni ja liikumine vajalik.	Nimetab tervist hoidvaid tegevusi (tervislik toitumine, kehaline aktiivsus, uni, puhkus).	Teab ja selgitab, miks uni, puhkus ja liikumine mõjutavad tervist.	Oskab selgitada, miks piisav puhkamine, uni ja kehaline aktiivsus on olulised tervise hoidmisel.
Kiusamisvaba käitumine	Arutleb täiskasvanu juhendamisel, miks löömine, narrimine või halvasti ütlemine ei ole lubatud.	Mõistab täiskasvanu toel, et teiste inimeste suhtes tuleb olla salliv ja tunneb ära kiusamiskäitumise.	Teab, et vägivald ja kiusamine on vale, ning oskab ennetada, märgata ja vajadusel abistada.	Oskab kirjeldada, miks vägivald ja kiusamine ei ole lubatud käitumine.
Raha	Arutleb täiskasvanu juhendamisel, mis on raha ja milleks seda kasutatakse.	Teab, et täiskasvanud käivad tööl raha teenimiseks ja arutleb, et raha eest saab osta vajalikke asju (nt toit, riided) ning õpib mängudes raha kasutamist.	Selgitab raha kasutamise otstarvet – et see on mõeldud asjade ostmiseks, teenuste eest tasumiseks ja mõistab raha väärtust (nt seda peab koguma või säästma).	Oskab selgitada raha otstarvet.

7.2 Valdkond Keel ja kõne

Keele ja kõne valdkonna sisu:

- keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

Valdkonna *Keel ja kõne* kasvatustegevuse põhimõtted:

- 1) luua lapsele võimalused keelt kuulata ja aktiivselt kasutada õppe- ja kasvatustegevustes ja igapäevatoimingutes, arvestades lapse keeleoskuse taset ja vanust;
- 2) luua lapsele võimalusi eesti, oma emakeele ja teiste keelte ning kultuuridega tutvumiseks;
- 3) pöörata tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele kasutades miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi, liikumist ja näitlikke vahendeid;
- 4) suunata last õpitut kordama erinevates kontekstides, olukordades ja suhtlussituatsioonides, sealhulgas väljaspool lastehoidu ja lasteaeda;
- 5) õpetada last suhtlemisel keelevahendeid kasutama;
- 6) suunata last ettelugemise, raamatu illustratsioonide vaatamise, jutustamise, dramatiseerimise, joonistamise, oma raamatute koostamise kaudu kirjandust mõistma ja hindama;
- 7) toetada lapse lugemishuvi ja lugemis- ning kirjutamisvalmiduse kujunemist žanriliselt mitmekesiste ja pildirikaste raamatute ettelugemise ning õppe- ja mänguvahendite, sealhulgas meediumide ja digivahendite kasutamise kaudu;
- 8) toetada lapse huvi ja väärtushinnangute kujunemist suulise ja kirjaliku kultuuripärandi kaudu.

Keele ja kõne valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

Ala- valdkonnad	3–4	4–5	5–6	6–7
Kirjalik kõne	Tunneb täiskasvanu rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas, nimetab üksikuid tähti ja tunneb kirja pildis ära oma nime.	Tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõna des (v.a häälikuühendites), häälib täiskasvanu abiga lihtsamaid sõnu ning tunneb ära ja nimetab tuttavamaid tähti.	Määrab hääliku asukoha (alguses, keskel, lõpus) häälikuühendita sõnas, teab enamikku tähti ning loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis (nt poe- ja	Tunneb tähti, suudab lugeda kokku 1–2-silbilisi sõnu.

Ala- valdkonnad	3–4	4–5	5–6	6–7
			tänavanimed, sildid).	
	Matkib lugemist ja kirjutamist erinevatel viisidel või vahenditega.	Kirjutab üksikuid talle tuttavamaid tähti ja oma nime.	Oskab kirjutada enamikke joonistähti ja täiskasvanu juhendamisel üksikuid tuttavaid sõnu.	Oskab kirjutada 1–2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähedega.
Hääldamine	Hääldeb õigesti enamikku emakeele häälikuid (v.a r-häälik) ja lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid (-nt, -lt, -mp jne).	Hääldeb õigesti kõiki emakeele häälikuid ja 3–4-silbilisi tuttava tähendusega sõnu.	Kordab järel ja hääldeb õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu.	Oskab oma kõnes ning etteöeldud sõnade kordamisel häälendada õigesti kõiki emakeele häälikuid.
Sõnavara	Kasutab igapäevases suhtluses tuttavaid sõnu, sh liitsõnu ja moodustab kahekuni kolmesõnalisi lauseid.	Laiendab oma sõnavara (vastandsõnad, omadussõnad jne) ja kasutab seda lihtsates lausetes igapäevases suhtluses.	Kasutab keerukamaid lauseid, moodustab vajaduse korral sõnu uudsete objektide, nähtuste või tegevuste tähistamiseks (nt nuga õuna koorimiseks – õunanuga).	Valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada.
Suhtlemine	Algatab ise aktiivselt suhtlust ning suhtleb meelsasti eakaaslastega koostegevuses.	Algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool situatsiooni, vahetab vesteldes muljeid oma kogemuste põhjal ning esitab küsimusi (nt Miks ta nii tegi? Kuidas teha?).	Püsib enda või teiste algatatud teemas, vajaduse korral kohaneb teemamuutustega.	Tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel, arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga.

Ala- valdkonnad	3–4	4–5	5–6	6–7
	Jutustab täiskasvanu abiga pildiseeria järgi, öeldes iga pildi kohta ühe lausungi.	Jutustab täiskasvanu vähese abiga nähtust, tehtust ja möödunud sündmustest 3–5 lausungiga (nt mida ta tegi kodus pühapäeval).	Jutustab pildi või kogemuse põhjal seotud lausungitega, kasutades sidesõnu.	Oskab jutustada pildi, kuulnud teksti või oma kogemuse põhjal, anda edasi põhisisu ja olulised detailid ning vahendada seejuures oma tundeid.
	Reageerib täiskasvanu lihtsamatele juhistele.	Saab täiskasvanu abiga aru kuuldust ning oskab sellele sobivalt reageerida.	Saab aru kuuldu peamisest sisust, oskab sellele reageerida ja sobivalt vastata.	Saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida.
	Püüab oma mõtteid ja soove väljendada täiskasvanu suunavate küsimuste abil.	Suudab oma mõtteid väljendada lihtsate lausetega tuttavates olukordades.	Räägib oma kogemustest ja tähelepanekutest, väljendades oma mõtteid arusaadavalt.	Oskab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda.
	Kasutab kõnes eri tüüpi lihtlauseid (sh koondlauseid).	Kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid.	Kasutab kõnes põimlauseid ja lihtsamaid liitlauseid.	Kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid.
	Loeb täiskasvanu abiga lihtsamaid liisusalme.	Loeb peast liisusalme/luuletusi .	Teab peast mõnda eestikeelset laulu või luuletust.	Teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule.

7.2.1 Eesti keelt teise keelena kõnelev laps

Muu keele ja kultuurilise taustaga lapse toetamisel lähtutakse lapse individuaalsetest vajadustest, arengutasemest, kodusest keelest ja kultuurilisest taustast. Lapsele luuakse lasteaias turvaline, hooliv ja kaasav keskkond, kus ta tunneb end väärtustatuna ning saab osaleda igapäevastes tegevustes võrdväärse liikmena.

Lapse eesti keele arengut toetatakse igapäevaste mänguliste ja praktiliste tegevuste kaudu. Täiskasvanu kasutab lapsega suheldes selget ja lihtsat kõnet, kordab olulisi sõnu ja väljendeid, toetab kõnest arusaamist piltide, esemete, liigutuste ja näitlikustamise abil ning annab lapsele piisavalt aega vastamiseks. Lapse eesti keele kasutamist julgustatakse positiivselt ja hinnanguvabalt.

Õppe- ja kasvatustegevustes kasutatakse mängu, muusikat, liikumist, jutte, laule vestlusi ja igapäevaolukordi, et laiendada lapse sõnavara ning toetada suhtlemisjulgust. Vajadusel kohandatakse tegevuste sisu, juhiseid ja õppevahendeid vastavalt lapse keeleoskusele.

Lapse kodu- ja kultuuritausta väärtustatakse. Lapsel võimaldatakse tutvustada rühmale oma kodukultuuri. Keelt, traditsioone ja tähtpäevi. Samal ajal tutvustatakse lapsele Eesti kultuuri kombeid ja traditsioone. Eesmärk on kujundada lastes austavat ja sallivat suhtumist erinevatesse keeltesse ja kultuuridesse.

Oluline osa on koostöö lapsevanematega kus selgitatakse välja lapse tugevused, huvid, senised kogemused ja toetuse vajadused. Lapse arengut jälgitakse pidevalt ning vajadusel kavandatakse täiendavaid tugimeetmeid. Eesmärgiks on, et muu keele ja kultuurilise taustaga lapsel kujuneks valmisolek jätkata õppimist Eesti haridussüsteemis.

Eesti keelt teise keelena kõneleva lapse eeldatavad tulemused vanuseti

3 - 4	4 - 5	5 - 6	6 - 7
Saab aru tuttavatest eestikeelsetest sõnadest.	Saab aru lihtsamatest õpitud sõnadest ja väljenditest, mõistab nende tähendust.	Saab aru õpitud sõnadest ja väljenditest, mõistab nende tähendust ning kasutab neid igapäevasuhtluses eakaaslaste ja täiskasvanutega	Mõistab tuttavat teemal ja igapäevasuhtluses kasutatavat eestikeelset kõnet.
Kordab järele lihtsamaid igapäevaelus kasutatavaid sõnu ja lausungeid (nt mängin palli, panen riidesse).	Kordab järele õpitud sõnu ja lausungeid ning kasutab neid tuttavate esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks.	Saab aru õppe- ja kasvatustegevuse käigus omandatud sõnade tähendusest ja väljendab end lihtsamate keeleliste konstruktsioonide abil.	Tunneb ära ja mõistab õppe- ja kasvatustegevuse käigus omandatud sõnu ja keelelisi konstruktsioone ning kasutab neid oma kõnes.
Õpib täiskasvanu suunamisel, vajadusel viibete, žestide abil aru saama lihtsatest korraldustest, mis on igapäevategevustega seotud (nt hakkame sööma, läheme õue).	Saab aru täiskasvanu toel (viiped, žestid) ja reageerib lihtsatele korraldustele.	Mõistab eesti keelse korralduse sisu ja reageerib sellele vastavalt. Vajadusel toetatakse lapse mõistmist žesti või viipega.	Saab aru õpitud sõnavara piires korraldusest, mis on vajadusel žesti või viipega toetatud ja toimib vastavalt.
Õpib aru saama igapäevategevustega seotud küsimustest täiskasvanu toel.	Saab aru igapäevategevusega seotud küsimustest ning püüab täiskasvanu toel	Saab aru lihtsast küsimustest ning proovib neile iseseisvalt vastata, kasutades lihtsamaid	Saab aru lihtsast küsimusest ning vastab õpitud sõnavara ja grammatiliste

	omandatud sõnavara piires neile vastata.	grammatilisi konstruktsioone.	konstruktsioonid e piires.
Saab aru üksikutest viisakusväljenditest (tere, palun, aitäh).	Kasutab täiskasvanu suunamisel üksikuid viisakusväljendeid.	Kasutab õpitud viisakusväljendeid, vajadusel täiskasvanu meeldetuletamisel.	Kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid.
Proovib hääldada täiskasvanu abiga üksikuid lihtsamaid sõnu.	Hääldab täiskasvanu abiga lihtsamaid sõnu.	Kordab täiskasvanu juhendamisel võrdleva hääldamise abil ja vajadusel žesti või viipega toetatud lihtsamaid, erineva häälikupikkusega sõnu.	Suudab korrata võrdleva hääldamise abil ja vajadusel žesti või viipega toetatud erineva häälikupikkusega sõnu.
Tunneb täiskasvanu rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas ja tutvub eesti tähtedega (nt klotsidel, õppemängudes, „rääkivatel seintel”).	Tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades (v.a häälikuühendites), häälib täiskasvanu abiga lihtsamaid sõnu ning tunneb ära üksikuid tähti ja kirjpildis oma nime.	Määrab hääliku asukoha (alguses, keskel, lõpus) häälikuühendita sõnas, teab enamikku tähti ja loeb üksikuid sõnu.	Tunneb eesti keele tähestikku, suudab kokku lugeda 1–2-silbilisi sõnu.
Matkib üksikute eestikeelsete tähtede kirjutamist erinevate l viisidel või vahenditega.	Kirjutab täiskasvanu toel üksikuid talle tuttavaid eestikeelseid tähti.	Kirjutab enamikku joonistähti ja täiskasvanu juhendamisel üksikuid tuttavaid sõnu, sh oma nime	Oskab kirjutada vähemalt 1–2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähtedega.
Õpib täiskasvanu suunamisel üksikuid lihtsamaid eestikeelseid laule ja liisusalme koos liigutustega.	Kordab täiskasvanule järgi lihtsamaid eestikeelseid laule või luuletusi.	Teab peast mõnda tuttavamat eestikeelset laulu või luuletust.	Teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule.

7.3 Valdkond *Matemaatika*

Valdkonna Matemaatika sisu on:

- 1) hulgad, arvud, loendamine ja arvutamine;
- 2) suurused ja mõõtmine;
- 3) ruumi- ja ajataju;
- 4) geomeetrilised kujundid

Matemaatika valdkonna õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:

- 1) suunata last matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes märkama, ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama, esemeid järjestama, rühmitama ja loendama ning nähtuste ja esemete maailma korrastama ja kujundama;
- 2) suunata last ajas ja ümbritsevas keskkonnas orienteeruma ning vastavaid mõsteid oma tegevuse kirjeldamiseks kasutama;
- 3) seostada mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunata last nende tegevuste käigus kasutama erinevaid aistinguid – kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimis- ja aistingut;
- 4) toetada lapse üldistamisoskuste kujunemist ja erinevate mõistete omandamist läbi objektide sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise.

Walko lasteaial on suur ja avar õueala, mis pakub mitmekesised võimalusi matemaatika valdkonna õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimiseks ning nende lõiminiseks teiste õppevaldkondadega. Õuekeskkonnas asuvad rattarada, joonistustahvlid ja erinevad mänguattraksioonid loovad eeldused matemaatiliste mõistete omandamiseks praktiliste ja mänguliste tegevuste kaudu. Õuetegevustes kujundatakse laste oskusi loendada, võrrelda, järjestada, mõõta, arvutada ning kasutada matemaatilisi mõisteid (nt värvused, suurused, kujundid, ruumimõisted ja vastandmõisted).

Õues toimuvad matemaatikategevused arendavad lisaks arvutamisoskusele lapse tähelepanu, loogilist mõtlemist, koostööoskust, keelelist väljendusoskust ja motoorikat. Kui tegevused on mängulised ning on seotud laste igapäevaste avastustega, kujuneb matemaatiline mõtlemine loomulikult ning ilma suuremate pingutusteta.

Matemaatikaõppe eesmärgiks on aidata lapsel:

- aidata lapsel orienteeruda ümbritsevas esemete ja nähtuste maailmas;
- luua eeldused arvude mõistmiseks ja matemaatiliste mõistete kasutamiseks läbi aktiivse tegutsemise;
- toetada loomulikku uudishimu ning aidata tal seostada matemaatikat ümbritseva maailmaga.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) õpib läbi mänguliste ja kogemuslike tegevuste märkama hulki ja mustreid;

- 2) võrdleb koguseid, tunneb numbraid ja geomeetrilisi kujundeid;
- 3) orienteerub ajas ja ruumis;
- 4) kirjeldab maailma matemaatiliste mõistete abil
- 5) järjestab ja rühmitab esemeid ning võrdleb neid erinevate tunnuste alusel.

Matemaatika valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

Ala-valdkonnad	3 - 4	4 -5	5 - 6	6 -7
Hulga mõiste ja võrdlemine	Otsustab, kas ese kuulub või ei kuulu moodustatud hulka. Moodustab sarnaste tunnuste alusel paarid ja võrdleb neid.	Rühmitab esemeid kahe erineva tunnuse järgi (nt värv ja kuju). Võrdleb esemete hulki ning otsustab, mida on rohkem, vähem või võrdselt.	Rühmitab ja nimetab hulga erinevaid ja ühiseid tunnuseid. Võrdleb hulki kasutades mõisteid ja tutvub märkidega rohkem kui ($>$), vähem kui ($<$) ja võrdselt ($=$).	Oskab määrata esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotada esemeid hulkadesse, arvestades samaaegselt kahte tunnust. Oskab võrrelda hulki, kasutades mõisteid <i>rohkem</i>, <i>vähem</i>, <i>võrdselt</i>.
Loendamise, numbrite tundmine ja arvutamine	Loendab 5 piires ja tunneb arvude rida 5ni. Mängib koos täiskasvanuga mängu, mis toetavad liitmisest ja lahutamisest aru saamist läbi praktilise kogemuse (nt klotsidest torni)	Tutvub arvude ja numbrimärkidega 10ni ja kirjutab neid näidise järgi. Saab aru, et pärast juurde lisamist on esemeid rohkem ja pärast äravõtmist vähem. Koostab koos täiskasvanuga lihtsa matemaatilise jutu kahest hulgast.	Loendab 12 piires, teab arvude rida 12ni, tunneb ja kirjutab numbrimärke ning nimetab antud arvule eelnevat/järgnevat arvu. Paneb kokku kahe hulga esemed ja liidab ning võtab ühest hulgast esemeid ära ja lahutab.	Oskab 12 piires loendamise teel kindlaks teha esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust, tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada. Oskab liita ja lahutada viie piires ning tunneb märke $+$, $-$, $=$. Oskab koostada

	ehitamine, poemäng). Kuulab täiskasvanu matemaatilist jutukest, mis on illustreeritud näitlike vahenditega ja püüab sellest aru saada.		Koostab lühikese matemaatilise jutukese kahe hulga kohta (nt „Mul oli 3 õuna, andsin 1 ära“).	kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi.
Suurused ja mõõtmine, ühikud	Võrdleb kahte eset suuruse (suurem – väiksem), pikkuse (pikem – lühem), laiuse (laiem – kitsam) järgi ning kasutab lihtsamaid mõisteid. Tunneb igapäevaelus ära münte ja rahatähti ning kasutab neid mängudes. Tunneb mängus mõõtmise teel ära erineva pikkusega esemed (nt pikk, lühike).	Võrdleb ja järjestab 3 eset suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi ning kasutab vastavaid mõisteid. Teab, et rahaga saab asju osta ja mõisteid „sent” ja „euro” ning kasutab võrdlemisel mõisteid „kergem” ja „raskem”. Mõõdab täiskasvanu toel esemete pikkust nööri või muu vahendiga.	Järjestab kuni 5 eset suurustunnuse järgi, leiab vaadeldavast objektist silma järgi suurema – väiksema – sama suure ning kontrollib objekte kõrvutades. Seob rahasumma kogustega, oskab lihtsamat summat kokku arvutada (nt poemäng) ning tutvub mõõtühikutega (meeter, liiter, kilogramm) ja nende kasutamisevõimega. Mõõdab esemete pikkust	Oskab järjestada kuni viite eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm). Teab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (euro, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja seda, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse. Oskab mõõta esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (samm, pulk, nöör vms).

			kokkulepitud mõõtühikuga (nt pulk, samm) ja võrdleb tulemusi.	
Geomeetri- lised kujudid ja mustrid	Eristab ringi, kolmnurka ja nelinurka ning leiab kujunditega sarnaseid esemeid lähiümbruses t. Jätkab õpetaja antud mustrit (nt punane-sinine-punane nupp).	Nimetab ja leiab tasapinnalisi kujundeid (ring, kolmnurk, nelinurk), kirjeldab erinevate nelinurkade (ruudu ja ristküliku) sarnasusi ja erinevusi. Loob ja jätkab mustreid erinevate vahenditega (nt looduslikud materjalid, värvilised esemed).	Tutvub ruumiliste kujunditega kera ja kuup ja märkab sarnasusi ja erinevusi tasapinnaliste kujunditega (ring, nelinurk). Loob ja jätkab mustreid, rütme ning märkab neid ümbritsevas keskkonnas (nt põrandaplaadid on kollane-roheline-kollane-roheline, jalajäljed lumel).	Märkab ümbritsevas keskkonnas mustreid, rütme ja kordusi, oskab neid loogiliselt jätkata ja luua. Tunneb ära ringi, kolmnurga, nelinurga, kera ja kuubi ning oskab neid kirjeldada.
Orienteer- umine ajas	Kasutab täiskasvanu toel mõisteid: <i>täna, homme, eile</i>. Kordab täiskasvanu järgi nädalapäevade nimetusi ja leiab aastaaegadele	Kasutab tuttavates olukordades mõisteid: <i>täna, eile, homme, praegu, enne</i>. Nimetab täiskasvanu toel ja kirjeldab erinevaid aastaaegu, nädalapäevi õiges järjestuses ning tutvub kuude nimetustega. Teab, millisel aastaajal on	Teab, kasutab ja eristab mõisteid: <i>eile, täna, homme, enne, praegu, varem – hiljem, noorem – vanem</i>. Teab aastaaegade ja nädalapäevade järjestust ning seostab kuid	Oskab kasutada õigesti mõisteid <i>eile, täna, homme, enne, praegu, varem – hiljem, noorem – vanem</i>. Oskab nimetada nädalapäevi, kuid, aastaaegu õiges

	iseloomulikk e tunnuseid (nt piltidel, vestluses vm). Kirjeldab aastaaega, millel on tema sünnipäev (nt siis, kui lumi on maas; siis, kui puude lehed lähevad kollaseks). Märgab täiskasvanu toel kella liikumist, seostab teatud tegevusi kindla kellaajaga.	tema sünnipäev ja täiskasvanu toel nimetab oma sünnikuud. Mõistab täiskasvanu toel, et kella suur seier (üleval) näitab täistundi ja tuvastab täistunni kellaaja analoogkellal.	aastaaegadega. Nimetab oma sünnipäeva ja kuud, kasutades vajadusel abivahendeid (nt sünnipäevapuu, kalender). Tuvastab kellal täistundi (analoog- ja digitaalkellal) ja nimetab seda õigesti. Määrab eseme (nt robotika vahendi) asukohta teise eseme suhtes ruumis, õuealal (nt GPS kunst) ja paberil kasutades mõisteid all, peal, kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal.	järjestuses. Oskab nimetada oma sünnikuud ja -päeva. Oskab määrata kellaega täistundides.
Orienteerumine ruumis, õuealal ja paberil	Kasutab täiskasvanu toel lihtsaid ruumilisi mõisteid: peal, all, ees, taga igapäevastes mängudes ja tegevustes.	Määrab enda asukohta teiste laste ja asjade suhtes (nt seisan sõbra taga, olen laua ees), ning täiskasvanu toel vasakut ja paremat poolt.	Määrab eseme (nt robotika vahendi) asukohta teise eseme suhtes ruumis, õuealal (nt GPS kunst) ja paberil kasutades mõisteid all, peal, kohal,	Orienteerub ruumis, õuealal ja paberil ning oskab määrata eseme asukohta teise eseme suhtes- all, peal, kohal, keskel, äärel,

			keskel, äärel, vasakul, paremal.	
--	--	--	--	--

7.4 Valdkond *Muusika*

Valdkonna *Muusika* sisu on:

- laulmine;
- muusika kuulamine;
- rütm;
- muusikalise-rütmiline liikumine;
- pillimäng.

Valdkonna *Muusika* õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:

- 1) luua lapsele võimalused tunda rõõmu laulmisest, liikumisest, muusika kuulamisest, pillimängust ja ühisest musitseerimisest;
- 2) julgustada last kasutama oma kujutlusvõimet musitseerimisel, muusikast vestlemisel ning muusikalisel liikumisel, toetada last oma mõtete ja tunnete väljendamisel läbi muusikalise tegevuse;
- 3) luua lapsele võimalused erinevate muusikaliste väljendusvormide ja pärimusliku muusika kogemiseks;
- 4) tutvustada lapsele Eesti muusikalist pärandit.

Valdkonna *Muusika* õppe- ja kasvatustegevuse korraldus:

Muusika õppe- ja kasvatustegevus toimub 2-3 korral nädalas olenevalt laste vanusest ning lasteaia töökorraldusest.

Muusika õppe- ja kasvatustegevuse kestvuse planeerimisel arvestatakse laste vanusega. Õpikäsituse kohaselt viiakse muusikategevusi läbi võimalikult paindlikult arvestades rühma eripärade ning vajadustega. Kuni 3-aastased lapsed umbes 15 minutit, 3-4-aastastel 20-25 minutit, 4-6-aastastel 25-35 minutit, 6-7- aastastel 30-40 minutit.

Muusika valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

	3-4	4-5	5-6	6 -7
Laulmine ja	Huvitub laululistest tegevustest (plaksutab	Laulab peast lihtsamaid	Laulab teistega koos ja samas	Oskab laulda eakohaseid laule

muusika kuulamine	, teeb kaasa kokkulepitud liigutusi), laulab täiskasvanuga kaasa üksikuid fraase ja laululõike Tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast ja reageerib muusikale emotsionaalselt (nt plaksutab, kõigutab keha). . Tunneb ära ja imiteerib looma- ja linnuhääli.	õpitud laule rühmaga samas tempos. Väljendab emotsionaalselt kuulatud muusikas tajutud eristuvaid meeleolusid liigutuste ja liikumisega, tunneb kuulmise järgi ära õpitud laulu. Eristab kõla järgi õpitud pille (nt kõlapulgad, tamburiin, marakas).	tempos õpitud eakohaseid laule, kasutades loomulikku häält. Teab muusikalisi põhimõisteid: aeglane – kiire, kõrge – madal, vali – vaikne, rõõmus – kurb ja oskab nende kaudu kuulatud muusikat iseloomustada. Eristab muusikat kuulates enamlevinud pille (nt klaver, viiul, flööt).	kaaslastega ja üksi Suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada. Eristab õpitud pille kõla ja tämbri järgi.
Pillimäng	Mängib kehapillil (plaksud, patsud) ja lihtsamatel pillidel (nt marakas, rütmimuna, kelluke) täiskasvanuga kaasa, eristades kiiret ja aeglast rütmi.	Mängib rütmipille (nt kõlapulgad, tamburiin, kuljused) muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks.	Mängib õpitud pillidel rütmisaateid lasteriimidele ja -lauludele õige hoiu ja mänguvõtetega, ansamblimängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos.	Oskab mängida eakohastel pillidel õpitud lauludele, riimidele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge üksi ja koos kaaslastega.
Muusikalise rütmiline liikumine	Liigub koos täiskasvanuga, reageerides muusika eristuvatele vormiosadele (jooks, kõnd, seisak). Sooritab lihtsaid tantsuliigutusi (keerutus kohapeal, poolkük, kand- ja	Liigub koos täiskasvanuga, reageerides muusika eristuvatele vormiosadele (jooks, kõnd, seisak).	Arvestab liikumisel muusika meetrumiga, muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal (tempo, dünaamika, register).	Oskab liikuda vastavalt muusika rütmile ja meeleolule. Oskab tantsida eakohaseid tantse üksi ja koos kaaslastega.

	varvasastak, rõhksamm, liigutused ülakeha ja kätega) täiskasvanu ettenäitamisel. Juhindub oma liikumise valikul muusika iseloomust ja täiskasvanu ettenäitamisest.	Tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente (liikumised ringis, kolonnis, paarilisega keerutamine), osaleb laulumängudes. Väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu.	Esitab õpitud tantse, kasutades eakohaseid tantsuelemente (nt hüpaksamm, liikumised paarilisega). Imiteerib ja katsetab loovaid liikumisi, kasutades erinevaid vahendeid ja arvestades muusika meeleoluga.	Oskab väljendada ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu, kasutades liikumisel erinevaid liigutusi, tantsusamme, vahendeid.
--	---	---	---	---

7.5 Valdkond Kunst

Valdkonna *Kunst* sisu on:

- objekti või nähtuse vaatlemine: märgata vaadeldavas objektis ja nähtuses olulisi tunnuseid, detaile ja midagi uut;
- kujutamine ja väljendamine: mõtete ning tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- kujundamine: objektile vormi, kuju ja esteetilise lisaväärtuse andmine;
- tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest ja kunstist.

Valdkonna *Kunst* õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:

- 1) luua lapsele võimalused kogeda elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning väljendada end visuaalselt;
- 2) toetada lapse loovat eneseväljendust, katsetamist ja lahenduste leidmist;
- 3) luua lapsele võimalused erinevate materjalidega tutvumiseks, nende tunnetamiseks ning omaduste tundma õppimiseks ja kasutamiseks, kombineerides olemasolevaid oskusi uutega;
- 4) luua lapsele võimalused esteetilise kunsti, visuaalse kultuuri ja kultuuripärandi kogemiseks;
- 5) seostada mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud kunstiga, suunata last nende tegevuste käigus kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaisti

Kunsti valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

3-4	4-5	5-6	6-7
Leiab täiskasvanu juhendamisel lähimast ümbrusest	Leiab täiskasvanu juhendamisel lähimast ümbrusest	Leiab lähimast ümbrusest detaile ja objekte ning kujutab	Oskab leida ümbritsevat vaadeldes detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid

üksikuid detaile ja objekte ning kujutab neid lihtsustatult.	detaile ja objekte ning püüab neid omavahel seostada ja kujutada.	neid vabalt ja isikupäraselt.	ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud ja isikupärasel viisil.
Kasutab lihtsaid kunstivahendeid (nt. värvipliiats, pintsel, savi).	Kasutab täiskasvanu juhendamisel erinevaid kunstmaterjale ja väljendab ennast kunstitöö kaudu.	Oskab täiskasvanu juhendamisel mitmekülgsed kunstitehnikaid, -materjale ja –vahendeid kasutades väljendada meeleolusid ja kujutluspilte.	Oskab mitmekülgsed kunstitehnikaid, -materjale ja –vahendeid kasutades väljendada meeleolusid ja kujutluspilte.
Kasutab etteantud vahendeid täiskasvanu suunamisel.	Teab, kuidas erinevaid vahendeid ohutult ja sihipäraselt kasutada.	Valib sobivad vahendid ja kasutab neid ohutult ja sihipäraselt.	Kasutab erinevaid vahendeid ja võtteid ohutult ja sihipäraselt.
Kirjeldab täiskasvanu suunamisel oma kunstitööd lühidalt ja nimetab kujutatud objekte.	Jutustab täiskasvanu suunamisel oma kunstitööst ja õpib väljendama oma arvamust kaaslaste kunstitööde kohta.	Kirjeldab oma töö protsessi, selgitab valikuid ning avaldab teiste tööde suhtes heatahtlikult arvamust.	Oskab esitleda oma kunstitööd ja arutleda kaaslaste kunstitööde üle.
Kaunistab eseme täiskasvanu valitud vahendite (nt šabloon, tempel vm) ja juhendamise abil.	Kavandab ja kaunistab eseme täiskasvanu suunamisel.	Kavandab, valib vahendid ja kaunistab eseme iseseisvalt.	Koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks.
Teeb täiskasvanu juhendamisel kaaslastega ühistööd.	Jagab töövahendeid kaaslastega ja osaleb ühises kunstitöös.	Teeb iseseisvalt tööd rühmas, järgides kaaslastega ühises kunstitöös kokkuleppeid.	Oskab kavandada ja teostada kaaslastega ühist kunstitööd.
Räägib täiskasvanu suunamisel kunstitööst.	Vaatleb kunstitöid ja jutustab teosest täiskasvanu suunamisel.	Arutleb nii enda kui ka teiste kunstitööde üle, suhtudes kaaslaste töödesse heasoovlikult.	Vaatleb kunstiteoseid ja oskab vestelda.
Kaunistab täiskasvanu abiga rühmaruumi.	Valib täiskasvanu suunamisel kaunistuse tegemiseks vahendid ja paigutab need rühmaruumi.	Oskab iseseisvalt kavandada ja valida kunstivahendid õpi- ja kasvukeskkonna kujundamiseks.	Kasutab kunsti õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel.
Tunneb ära tuttavad digiseadmed, kasutab neid koos täiskasvanuga.	Pildistab ja filmib täiskasvanu juhendamisel.	Oskab kasutada digiseadmeid iseseisvalt, tehes pilti, videot või salvestades heli.	Loob digitaalset sisu (näiteks foto, heli, video).

7.6 Valdkonna *Liikumine*

Valdkonna *Liikumine* sisu:

- liikumisalased üldteadmised;
- põhiliikumised;
- liikumismängud;
- erinevad spordialad;
- tants ja rütmika.

Valdkond *Liikumine* õppe – ja kasvatustegevuse põhimõtted on :

- 1) luua lapsele tingimused ja võimaldada aktiivset tegutsemist nii üksi kui ka rühmas, et laps tunneks rõõmu igapäevasest liikumisest erinevates keskkondades ja tingimustes;
- 2) rikastada lapse tegevusvõimalusi erinevate arendavate sportlike tegevustega;
- 3) suunata lapse üld- ja peenmotoorika, põhiliikumiste ja kehaliste võimete arengut läbi erinevate liikumistegevuste, spordialade ja tantsu;
- 4) suunata last igapäevastes käelistes tegevustes ja harjutuste sooritamisel kasutama mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses domineerivat kätt;
- 5) tagada lapse liikumisoskuste ja kehaliste võimete arengut igapäevaste liikumist nõudvate tegevuste (näiteks matkade, vaba aja mängude, jalutuskäikude jms) ja juhendatud eakohaste liikumistegevuste kaudu;

Lasteaed Walko toetab lapse terviklikku arengut ja heaolu. Liikumistegevuste keskmes on lapse loomulik liikumisvajadus, liikumISRõõm ja positiivsed liikumiskogemused. Liikumise kaudu areneb lapse kehatunnetus, enesekindlus, koostööoskus ning oskus märgata ja juhtida oma emotsioone. Õppimine toimub mängu, kogemuse ja aktiivse osalemise kaudu.

Liikumist käsitletakse olulise tervise ja heaolu toetajana. Regulaarne ja mitmekesine liikumine aitab hoida lapse füüsilist tervist, toetab vaimset tasakaalu ning pakub võimalusi pinge maandamiseks. Liikumistegevustes pööratakse tähelepanu turvalisusele ja hügieeniharjumuste kujundamisele, arvestades laste vanust ja arengutaset.

Liikumistegevused arvestavad laste arenguetappe ning toetavad iga lapse individuaalset arengut. Õpetaja loob keskkonna, kus laps saab liikuda omas tempos, katsetada erinevaid liikumisviise ning kogeda eduelamust. Lastele pakutakse mitmekesiseid liikumisvõimalusi, mis arendavad keha koordineerimist, tasakaalu, jõudu, osavust ja vastupidavust.

Olulisel kohal on lapse aktiivne roll liikumistegevustes. Laps saab teha valikuid, algatada mängu ning osaleda ühiste liikumistegevuste kujundamises. See toetab lapse eneseregulatsiooni, vastutustunnet ja sotsiaalsete oskuste arengut.

Liikumistegevused toimuvad nii lasteaia siseruumides kui ka mitmekesistes õue- ja linnakeskkondades. Lasteaia avar õueala pakub igapäevaseks liikumiseks erinevaid võimalusi.

Walko lasteaia asukoht võimaldab liikumistegevusi rikastada ka ümbritsevas linnaruumis. Lastega liigutakse Pedeli virgestusalal ning kasutatakse linna mängu- ja spordiväljakuid, kus lastel on võimalus tutvuda erinevate liikumisviisidega, näiteks mängida palli, kasutada spordiplatse või proovida pingpongi. Sellised mitmekesised liikumiskeskonnad toetavad lapse uudishimu, iseseisvust ja liikumisrõõmu ning aitavad kujundada loomulikku ja positiivset suhet liikumisega.

Liikumise valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

3 - 4	4 - 5	5 - 6	6- 7
Suudab keskenduda tuttavale ja huvipakkuvale kehalisele tegevusele täiskasvanu suunamisel.	Suudab keskenduda ja sooritada uudseid kehalisi tegevusi täiskasvanu suunamisel	Suudab lühiajaliselt pingutada ja keskenduda kehalisele tegevusele ning seda lõpule viia.	Suudab pingutada ja keskenduda sihipärasele kehalisele tegevusele
Tunneb liikumisel ja mängimisel mõningaid ohutusreegleid, kuid vajab täiskasvanu suunamist ja positiivset eeskuju.	Tunneb ja osaliselt järgib liikumisel ja mängimisel reegleid, kuid vajab veel juhendamist ja tuge.	Liikumistegevuses ja mängimisel järgib ohutus- ja mängureegleid, suudab juba teha arukamaid valikuid mänguks ja liikumiseks.	Peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutus- ja mängureeglitest , valib liikumiseks ja mängudeks sobivad paigad ja vahendid.
Sooritab põhiliikumisi õpitud harjutustes ja mängudes (põhiliikumisoskused alles arenevad ja kujunevad).	Sooritab põhiliikumisi sujuvalt aktiivses tegevuses ja mängudes.	Sooritab põhiliikumisi sihipäraselt aktiivses tegevuses ja mängudes.	Sooritab põhiliikumisi pingevalt, nii et liigutused on koordineeritud.
Teeb tasakaalu, painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi ja tegevusi.	Suudab sooritada tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi ja tegevusi.	Suudab täpsemalt juhtida liigutusi ja kombineerida erinevaid liikumiselemente, sooritada kestmajaid tegevusi, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi ning tegevusi.	Oskab sooritada osavust, vastupidavust, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi ning tegevusi.
Suudab kõndida lühikest maad (nt 2-3m) kitsal rajal, seista ühel jalal mõned sekundid.	Suudab säilitada tasakaalu lühikest aega paigal olles ning liikuda piiratud pinnal ja liikumise ajal hoida kehaasendit	Suudab seista ühel jalal ja oskab sooritada lihtsaid tasakaaluasendeid; suudab kõndida kitsal rajal enesekindlalt ja	Suudab säilitada tasakaalu paigal olles ja liikumisel.

	(k.a kelgutamisel, suusatamisel, tõukerattaga sõitmisel vm).	sujuvalt. Suudab hoida tasakaalu vahendil liikudes (nt kelgul, suuskadel, tõuke- või jalgrattal).	
Sooritab harjutusi õpetaja sõnalise seletuse ja ettenäitamise järgi.	Sooritab harjutusi õpetaja sõnalise seletuse järgi ja püüab ise lihtsaid liigutusi või harjutusi ette näidata.	Sooritab harjutusi õpetaja selgituste järgi ja julgeb ka kaaslastele liigutusi ja harjutusi ette näidata.	Oskab sooritada harjutusi õpetaja selgituste järgi ja ise harjutusi ette näidata.
Teeb lihtsaid liigutusi muusika järgi.	Teeb lihtsaid rütmilisi liikumisi (nt plaks-plaks-hüpe).	Tunneb ja järgib lihtsat rütmi (nt korduvad mustrid, tempovahetus), kasutab lihtsaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides.	Oskab sooritada koos kaaslasega rütmiliikumisi.
Reageerib lihtsatele rütmidele ja liikumisjuhistele (nt muusika järgi liikuma jääda või liikuda aeglasemalt/kiiremini).	Jäljendab liikumisega erinevaid rütme, lihtsa muusika või plaksutuse saatel (nt kõnnib ühtlases tempos, kui kuuleb plaksutust) ja muudab liikumisviisi rütmimuutusel.	Eristab aeglast ja kiiret rütmi ning kohandab oma liikumist vastavalt.	Oskab liikuda vastavalt rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga.
Kasutab erinevaid vahendeid (näiteks pallid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne) loovalt ja katsetades, mitte veel sihipäraselt.	Kasutab erinevaid vahendeid (näiteks pallid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne) juba sihipärasemalt (nt viskab palli soovitud suunas, suudab rõngast keerutada).	Kasutab vahendeid iseseisvalt, mitmekesisemalt ja loovalt (nt suudab visata palli sihtmärki, veeretada ja keerutada rõngast, kelgutada turvaliselt).	Oskab kasutada liikumisel erinevaid vahendeid (näiteks pallid, lindid, rätikud, rõngad, reketid, suusad, kelgud jne).
Mängib täiskasvanu juhendamisel, lihtsaid mängu, kus on liikumist ja vähem kindlaid reegleid.	Mängib lihtsamaid liikumismänge, kus on 1–2 reeglit. Sportlikke elemente (nt viskamine,	Mängib mängu, kus on rohkem reegleid ja koostööd (nt liikumis- ja sportlike elementidega	Oskab mängida erinevaid liikumis- ja sportlike elementidega mängu.

	hüppamine, jooksmine) rakendab mängus sihipärasemalt.	mängud meeskondades).	
Nimetab täiskasvanu suunamisel mõningaid igapäevaseid liikumisi (nt jooksmine, hüppamine, ronimine), eriti neid, mida ise sageli teeb.	Nimetab erinevaid igapäevaseid liikumisi (nt rattasõit, jooksmine, tantsimine) ja lihtsamaid spordialasid, mida on näinud või ise teinud (nt jalgpall, tantsimine vm).	Nimetab erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi (nt jalgrattaga sõitmine, kelgutamine vm) ja mitmeid spordialasid nimepidi, eriti neid, mida on ise proovinud või mida peres harrastatakse.	Oskab nimetada erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi ja spordialasid.

8. . KAASAV HARIDUS

Iga laps on ainulaadne – oma iseloomu, arengutempo, huvide ja vajadustega. Meie ülesanne on luua selline õppe- ja kasvukeskkond, kus kõik lapsed tunnevad end turvaliselt, väärtustatult ja toetatuna.

Alushariduses lähtutakse põhimõttest, et iga lapse arengut toetatakse vastavalt tema individuaalsetele vajadustele ning see tugi on lasteaia igapäevase töö loomulik osa. Selle tagamiseks rakendatakse lasteaia õppe- ja kasvatustegevuses kolmetasandilist tugisüsteemi.

Toe eesmärk on tagada lapsele tema arengut toetavad tingimused igapäevases lasteaiakeskkonnas. Toe vajadus tuleneb lapse käitumises või arengus ilmnevatest märkidest, mis võivad viidata vajadusele täiendava toe järele.

Ühegi toe liigi rakendamine ei eelda meditsiinilise diagnoosi olemasolu, samas võib ka meditsiinilise diagnoosiga lapsele olla piisav mistahes toeliik eelnevast loetelust. Lapsele vajaliku toe liigi määramine toimub lapse arengu jälgimise ja analüüsi käigus, kaasates vanemaid ja tugispetsialiste.

- **Üldine tugi** on lasteaia pakutav tugimeede, mis toetab lapse arengut tavapärasel rühmakontekstis. Kui õpetaja märkab, et laps vajab mõnes valdkonnas rohkem tähelepanu, kohandusi või juhendamist, saab lasteaed pakkuda lapsele üldist tuge. Üldise toe pakkumine on rühmas õpetaja ülesanne.
- **Tõhustatud tuge** rakendatakse siis, kui üldisest toest ei piisa lapse arengu toetamiseks. Tõhustatud tugi on lapsele, kes oma arengulise eripära tõttu vajab vähemalt üht tugispetsialisti teenust, spetsiifilist õppe- ja kasvatustegevuse korraldust, keskkonda, meetodikat või spetsiifilisi vahendeid.
- **Erituge** rakendatakse lapsel, kes oma arenguliste eripära tõttu vajab mitut tugispetsialisti teenust, kohandusi mitmes valdkonnas ning pidevat individuaalset lisatuge rühmas või õpet kuni kuue lapsega rühmas. Erituge saab soovitada kooliväline nõustamiskomisjon.

7.1 Toevajaduste dokumenteerimine
Individaalse arengu jälgimise kaart (IAJK).
Individaalne arenduskava (IAK).

9. ÕUESÕPE

Õuesõpe on lasteaia Walko õppetegevuse loomulik osa, mis toetab lapse terviklikku arengut ning võimaldab lapsel õppida vahetus looduskeskkonnas ning igapäevaelulistes olukordades. Õuesõppe kaudu pakutakse lastele võimalusi uurimiseks, vaatlemiseks, katsetamiseks, mängimiseks, liikumiseks ja avastamiseks. Õppimine toimub aktiivse tegutsemise kaudu ning lähtub lapse huvivajadustest, vanusest ja arengutasemest.

Õuesõppes lõimitakse erinevaid õppe- ja kasvatustegevuse valdkondi. Looduskeskkonda kasutatakse võimalusel matemaatiliste, keeleliste, kunstiliste, muusikaliste, liikumis – ja mina ning keskkonna valdkonna oskuste arendamiseks.

Õuesõpe toimub lasteaia õuealal, lähiümbruses, looduses, õppekäikudel ja teistes sobivates keskkondades. Õppekeskkonda muudetakse vastavalt aastaajale ja laste huvidele ning kasutatakse õppimiseks olemasolevaid ja igapäevaseid võimalusi.

Õuesõpe toetab:

- lapse aktiivset ja tervislikku eluviisi;
- liikumis- ja koordineerimisoskuste arengut;
- looduse ja keskkonna väärtustamist;
- loovust ja kujutlusvõimet;
- vaatlus-, uurimis- ja probleemilahendusoskuste arengut;
- suhtlemis- ja koostööoskust;
- iseseisvust ja vastutustunnet;
- teadmiste seostamist igapäevaeluga.

Õpetaja roll on luua turvaline ja arendav õpikeskkond, märgata laste huvisid ning suunata lapsi küsimusi esitama, uurima, võrdlema, katsetama ja järeldusi tegema.

Lasteaias on õuesõpe igapäevase õppe- ja kasvatustegevuse osa ning selle kavandamisel arvestatakse ilmastikuolude, laste turvalisuse, tervise ja individaalsete vajadustega.

10. DIGIPÄDEVUS

10.1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärk

Digipädevuse kujundamise eesmärk on toetada lapse kujunemist teadlikuks, loovaks, turvaliseks ja vastutustundlikuks digivahendite kasutajaks. Digipädevuse arendamise kaudu omandab laps eakohased teadmised, oskused ja hoiakud, mis võimaldavad tal kasutada digivahendeid õppimise, mängu, suhtlemise, eneseväljenduse ja probleemide lahendamise toetamiseks.

Digivahendite kasutamine toetab lapse üldoskuste arengut ning on lõimitud kõikide õppe- ja kasvatustegevuse valdkondadega. Digitehnoloogia rikastab õppeprotsessi, avardab õppimisvõimalusi ning toetab lapse aktiivset tegutsemist, koostööd ja loovat mõtlemist. Digivahend ei ole õppe eesmärk, vaid vahend lapse tervikliku arengu toetamisel.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel laps:

1. tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
2. kasutab digivahendeid õppimise, mängu, uurimise ja loova eneseväljenduse toetamiseks;
3. kasutab digivahendeid eesmärgipäraselt ja ohutult;
4. kasutab loogilist mõtlemist eakohaste ülesannete lahendamisel;
5. oskab teha koostööd teistega;
6. järgib digiturvalisuse, digihügieeni ja vastutustundliku digikäitumise põhimõtteid;
7. kasutab eakohaseid programmeerimise ja robotika aluskursi;
8. oskab lahendada lihtsamaid probleemülesandeid.

10.2. Digipädevuse kujundamise põhimõtted

Digipädevuse kujundamine on lõimitud kogu õppe- ja kasvatustegevusega ning toetab lapse terviklikku arengut. Digipädevuse saavutamine toimub läbivalt lõimitult kõigi õppevaldkondade oskustega ning praktilised tegevused on integreeritud õppetegevuse projektidesse, üritustesse ja õppekäikudesse.

Digipädevuse kujundamise kaudu toetatakse riiklikus õppekavas sätestatud koolivalmiduse saavutamist. Lapse arengut suunatakse nii, et kooli minekuks kujunevad lapsel teadmised digitehnoloogia turvalisest ja eesmärgipärasest kasutamisest, oskus märgata võimalikke ohte digikeskkonnas, kasutada digivahendeid eesmärgipäraselt ja ohutult ning rakendada lihtsamaid programmeerimise ja robotika aluskursi.

Digivahendite kasutamisel lähtutakse järgmistest põhimõtetest.

- digivahendeid kasutatakse eesmärgipäraselt ja õpieesmärgist lähtuvalt;
- digitehnoloogia toetab õppimist, mängu, uurimist ja loovust ning aitab rikastada õppe- ja kasvatustegevust;
- digipädevuse kujundamisel lähtutakse lapse arengutasemest, huvidest, varasematest kogemustest ja individuaalsetest vajadustest. Õppetegevused on eakohased ning võimaldavad igal lapsel kogeda eduelamust;
- digipädevuse kujundamine toimub lõimitult kõikide õppe- ja kasvatustegevuse valdkondadega ning toetab üldoskuste kujunemist;
- õpetaja kavandab digivahendite kasutamise eesmärgipäraselt, loob turvalise õpikeskkonna ning on lapsele digivahendite kasutamisel juhendaja ja eeskuj;
- digipädevuse kujundamisel tehakse koostööd lapsevanematega, et toetada ühtsete põhimõtete kujunemist digivahendite kasutamisel nii lasteaias kui ka kodus.

10.3. Üldoskuse arendamine

10.3.1 Mänguoskused

Digipädevuse kujundamisel luuakse lapsele võimalused kasutada digivahendeid loovalt ja eesmärgipäraselt mängu rikastamiseks. Digivahendid toetavad lapse loomulikku mängutegevust, kujutlusvõimet, katsetamisjulgust ning avastamisrõõmu. Mängudes kasutatakse eakohaseid digi- ja robotikavahendeid nii individuaalselt kui ka koostöös kaaslastega.

Laps:

- kasutab digivahendeid mängu rikastamiseks ja oma ideede elluviimiseks;
- kavandab ja loob lihtsaid mängulisi tegevusi digivahendite abil;
- kasutab loovmängudes foto-, heli- ja videosalvestusi;
- kasutab eakohaseid robotikavahendeid mängulistes tegevustes;
- tunneb rõõmu avastamisest, katsetamisest ja loovast eneseväljendusest.

10.3.2. Tunnetus- ja õpioskused

Digipädevuse kujundamisel toetatakse lapse oskust hankida ja kasutada infot, mõelda loogiliselt, märgata seoseid ning lahendada probleeme. Digivahendid pakuvad lapsele võimalusi uurida, võrrelda, katsetada, teha järeldusi ning õppida kogemuse kaudu. Õpetegevused toetavad algoritmilise mõtlemise ning programmeerimise algoskuste kujunemist.

Laps:

- otsib õpetaja juhendamisel vajalikku infot;
- kasutab digivahendeid õppimise ja uurimise toetamiseks;
- märkab põhjus-tagajärg seoseid;
- võrdleb, analüüsib ja teeb lihtsamaid järeldusi;
- kavandab tegevusi ja valib sobivaid lahendusviise;
- kasutab loogilist ja algoritmilist mõtlemist;
- lahendab lihtsamaid probleemülesandeid;
- loob lihtsat digisisu (foto, joonistus, heli, video);
- kasutab digivahendeid eesmärgipäraselt;
- kasutab eakohaseid programmeerimise ja robotika vahendeid.

10.3.3. Sotsiaalsed oskused

Digipädevuse kujundamisel toetatakse lapse koostöö-, suhtlemis- ja eneseväljendusoskust ning kujundatakse teadlikku ja lugupidavat käitumist digikeskkonnas. Laps õpib tegutsema ühiste kokkulepete järgi, arvestama kaaslastega ning austama teiste õigusi.

Laps:

- teeb koostööd kaaslastega ühiste eesmärkide saavutamiseks;
- suhtleb viisakalt ja lugupidavalt;
- kuulab kaaslaste mõtteid ning arvestab nendega;
- kasutab digivahendeid ühiste tegevuste kavandamisel;
- jagab ideid ning esitleb oma töid;
- küsib enne pildistamist või filmimist luba;

- austab enda ja teiste privaatsust;
- järgib kokkulepitud digikäitumise reegleid.

10.3.4 Eneseregulatsioonioskused

Digipädevuse kujundamisel toetatakse lapse oskust kavandada oma tegevust, hinnata oma tegutsemist ning kasutada digivahendeid turvaliselt ja vastutustundlikult. Laps õpib märkama võimalikke ohte ning tegema teadlikke valikuid digikeskkonnas.

Laps:

- kasutab digivahendeid eesmärgipäraselt;
- kasutab digivahendeid heaperemehelikult;
- järgib digihügieeni põhimõtteid;
- teab, et isikuandmeid ei jagata võõrastele;
- oskab abi küsida probleemide tekkimisel;
- märkab lihtsamaid ohte digikeskkonnas;
- hindab oma tegevuse tulemust;
- järgib kokkulepitud digivahendite kasutamise reegleid;
- kasutab digivahendeid mõõdukalt ning tasakaalustatult.

10.4 Digipädevuse eeldatavad üldoskused vanuserühmade kaupa

Üldoskused	3-4	4-5	5-6	6-7
Mängu- oskused	• Tunneb huvi digi- ja robotikavahendite vastu. • Kasutab digivahendeid õpetaja juhendamisel loovmängudes. • Katsetab erinevaid digivahendeid mängu rikastamiseks.	• Kasutab digivahendeid rolli- ja loovmängudes. • Kavandab koos kaaslastega lihtsaid mängulisi tegevusi. • Kasutab robotikavahendeid ühismängudes.	• Kasutab digivahendeid mängu kavandamiseks ja rikastamiseks. • Loob digivahendite abil lihtsaid mängulisi lahendusi. • Kasutab robotikavahendeid eesmärgipäraselt.	• Kasutab digivahendeid loovalt mängu, õppimise ja probleemide lahendamise toetamiseks. • Algatab ja kavandab iseseisvalt mängulisi tegevusi, kasutades digivahendeid.
Tunnetus- ja õpioskused	• Tutvub digivahendite kasutamise võimalustega. • Järgib lihtsaid tegevusjuhiseid. • Märkab põhjustagajärg seoseid. • Osaleb lihtsates programmeerimis- ja robotikamängudes.	• Otsib õpetaja juhendamisel vajalikku infot. • Võrdleb ja kirjeldab nähtut. • Kasutab loogilist mõtlemist. • Juhib lihtsamaid haridusroboteid.	• Kasutab digivahendeid õppimise toetamiseks. • Koostab lihtsaid tegevusjuhiseid. • Rakendab algoritmilist mõtlemist.	• Kasutab digivahendeid eesmärgipäraselt õppimiseks ja probleemide lahendamiseks. • Rakendab algoritmilist mõtlemist

			• Loob lihtsat digisisu.	ülesannete lahendamisel. • Loob ja täiendab lihtsat digisisu.
Sotsiaalsed oskused	• Tegutseb koos kaaslastega. • Ootab oma järjekorda. • Jagab vahendeid.	• Teeb koostööd paaris ja väikerühmas. • Väljendab oma mõtteid. • Arvestab kaaslaste ettepanekutega.	• Kasutab digivahendeid ühistegevustes. • Küsib enne pildistamist või filmimist luba.	• Suhtleb digiseadme abil lugupidavalt ja järgib reegleid. • Austab enda ja teiste privaatsust. • Kasutab digivahendeid koostööks.
Eneseregulatsiooni oskused	• Kasutab digivahendeid kokkulepitud viisil. • Hoiab vahendeid heaperemehelikult. • Küsib abi.	• Järgib kokkulepitud reegleid. • Hindab õpetaja abiga oma tegevust. • Lõpetab alustatud tegevuse.	• Kavandab oma tegevust. • Hindab oma töö tulemust. • Märkab abi vajadust.	• Järgib digiturvalisuse ja digihügieeni põhimõtteid. • Kasutab digivahendeid heaperemehelikult. • Oskab märgata ohte digikeskkonnas ning küsib vajadusel abi.

10.5. Õppija digipädevuse osaoskused

Üldoskuste kujundamist toetatakse järgmiste õppija digipädevuse osaoskuste kaudu:

1. Info otsimine ja haldamine (laps otsib, leiab, kasutab ja mõistab eakohast infot õpetaja juhendamisel).
2. Suhtlus ja koostöö digikeskkonnas (laps kasutab digivahendeid koostööks ja ühiste tegevuste kavandamiseks, järgides kokkulepitud käitumisreegleid).
3. Digisisu loomine (laps loob ja kasutab lihtsat digitaalset sisu (fotod, joonistused, helisalvestused, videod, animatsioonid), väljendades loovalt oma ideid ja kogemusi).
4. Digiturvalisus (laps kasutab digivahendeid eesmärgipäraselt, turvaliselt ja heaperemehelikult, märkab võimalikke ohte ning järgib privaatsuse ja viisaka käitumise põhimõtteid).
5. Probleemilahendus digikeskkonnas (laps katsetab erinevaid lahendusviise, kasutab loogilist ja algoritmilist mõtlemist ning rakendab eakohaseid programmeerimise ja robotika algoskusi).

10.6. Digipädevuse eeldatavad osaoskused vanuserühmade kaupa

Digipädevuse osaoskused	3-4	4-5	5-6	6-7
-------------------------	-----	-----	-----	-----

Info otsimine ja haldamine	Tunneb seadme põhinuppe.	Täidab lihtsa juhise (nt leiab kokkulepitud pildi).	Otsib õpetaja juhendamisel vajalikku infot ja kasutab seda ülesande täitmiseks.	Valib ülesande lahendamiseks sobiva digivahendi ning kasutab infot eesmärgipäraselt.
Suhtlus ja koostöö digikeskkonnas	Tegutseb koos kaaslastega digivahendit kasutades.	Kasutab digivahendeid ühistegevustes.	Teeb koostööd digivahendite abil ning järgib kokkuleppeid.	Suhtleb digikeskkonnas viisakalt ja arvestab teistega.
Digisisu loomine	Joonistab, salvestab heli või teeb foto õpetaja juhendamisel.	Loob fotosid, helisalvestusi ja lihtsaid joonistusi.	Loob fotosid, videoid, helisalvestusi ja lihtsaid animatsioone.	Loob ja täiendab lihtsat digisisu ning mõistab, et ta on oma loodud töö autor.
Digiturvalisus	Kasutab seadet õpetaja juhendamisel.	Hoiab digivahendeid heaperemehelikult.	Mõistab, et teiste pildistamiseks tuleb küsida luba.	Teab digitehnoloogia ja interneti turvalise kasutamise põhimõtteid. Nimetab peamisi ohte digikeskkonnas. Kasutab digivahendeid eesmärgipäraselt ja heaperemehelikult.
Probleemilahendus digikeskkonnas	Märkab, kui vajab abi digivahendi kasutamisel ning küsib abi täiskasvanult.	Katsetab erinevaid lahendusviise ning leiab õpetaja juhendamisel sobiva lahenduse.	Kasutab lihtsamaid programmeerimise ja robotika võtteid.	Juhib lihtsamaid robotikaseadmeid ning rakendab programmeerimise algoskusi probleemide lahendamisel.

11. LASTEHOIU ÕPPEKAVA

1. LASTEHOIU ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID

Eesmärgid:

Igal lapsel on võimalus kasvada rõõmsalt, turvaliselt ja õppida läbi mängu.

Tegevused on eakohased ja toetavad nii kehalist, vaimset, sotsiaalset kui ka emotsionaalset arengut.

Avatud suhtlus ja ühised eesmärgid perega.

2. LAPSE ÜLDOSKUSTE TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS (ÕPPE- JA KASVATEGEVUSE LÄBIVIIMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS)

2.1 Õpi- ja kasvukeskkonna põhimõtted kuni 3-aastaste laste puhul:

- Turvalisus ja rutiin – laps vajab kindlustunnet ja etteaimatavust. Selge päevakava ja tuttavad tegevused annavad lapsele rahu ning loovad õppimiseks vajaliku tasakaalu.
- Emotsionaalne tugi ja kiindumussuhted – täiskasvanu soe ja hooliv suhtumine aitab lapsel tunda end väärtuslikuna ning soodustab usaldust. Positiivsed emotsioonid on aluseks uute teadmiste ja oskuste omandamisel.
- Mänguline õpe.– lapsed õpivad kõige rohkem läbi mängu. Lihtsad mängud, katsetamised ja igapäevased olukorrad (nt. söömine, riietumine, jalutuskäik) on väärtuslikud õppimisvõimalused.
- Liikumine ja avastamine – füüsiline keskkond peaks pakkuma lapsele võimalust ronida, roomata, kõndida. Katsuda ja uurida. Laps õpib oma keha ja maailma tundma liikumise kaudu.
- Sotsiaalsed kogemused – väikesed rühmad ja rahulik koosolemine aitavad lapsel õppida suhtlemist, jagamist ja teiste arvestamist. Esmased suhted eakaaslastega loovad aluse hilisematele sõprussuhetele.
Keel ja suhtlus – igapäevased vestlused, laulud ja juttude jutustamine arendavad lapse sõnavara ja suhtlemisoskust. Täiskasvanu roll on lapse keelelist arengut teadlikult toetada.
- Digitaalne kokkupuude -väikelaste puhul on digikeskkonna roll pigem minimaalne ja toetav. Digivahendeid saab kasutada näiteks muusika kuulamiseks või lihtsate piltide vaatamiseks, kuid põhiosa õppimisest peab toimuma vahetu kogemuse kaudu.
- Sotsiaalne ja vaimne keskkond. Hoius on loodud igapäevaselt õhkkond, mis toetab lapse turvatunnet, enesehinnangut ja õppimisorõhku.
- Füüsiline keskkond. Keskkonna kujunemisel on kõige olulisem turvalisus nii toas kui õues.

2.2 Õppe – ja kasvatustegevuse korraldus:

Õppe- ja kasvatustegevus toimub kooskõlas lastehoiu päevakavaga.

Tegevuste kavandamisel ja teemade valikul lähtutakse lapsest – tema arengust, huvidest ja võimetest. Toetatakse alushariduse alusväärtustele, lapse ümbruskonnale ning põhimõttele “lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale”

Tegevuste planeerimisel arvestatakse laste huvide, arenguvajaduste ja rühma eripäraga.

Pedagoogiline dokumenteerimine – lähtub põhimõttest, märkan- dokumenteerin- analüüsin- kavandan- rakendan- hindan.

Õppe- ja kasvatustegevuste koha valikul lähtutakse tegevuse eesmärkidest ja laste vajadustest.

3. KOLMEAASTASE LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED

Lastehoiurühmades, kus laste vanus on 1-3 aastat, keskendutakse laste üldoskuste arendamisele. Läbi üldoskuste kujunemise arenevad laste teadmised ja oskused ka keele ja kõne, matemaatika, kunsti ning teistes õppekava valdkondades.

Üldoskuste valdkonnad

- Mänguoskused
- Tunnetus- ja õpioskused
- Sotsiaalsed oskused
- Eneseregulatsiooni oskused

3.1 Mänguoskused

Kolmeaastase lapse eeldatavad oskused:

- Suudab väikeses grupis mängule keskenduda
- Kasutab mängides loovalt erinevaid vahendeid
- Jälgendab ja kordab mängudes varasemalt kogetut
- Sooritab iseseisvalt mitu omavahel loogiliselt seotud mängulist toimingut
- Kutsub kaaslast oma mänguga liituma ja ühineb teiste algatatud mänguga
- Suhtub kaaslaste mängu heatahtlikult
- Suudab järgida lihtsamaid mängureegleid

1-3 aastase lapse mänguoskuste arengu toetamiseks:

- On loodud mängudeks sobiv keskkond – Turvaline ja avatud ruum, kus laps saab vabalt mängida ja liikuda. Eakohased mänguasjad: näitseks klotsid, nukud, köögitarvikute mängukomplektid, pusled, raamatud. Korraga kättesaadavate mänguasjade hulka piiratakse: liiga palju asju võib last üle stimuleerida.
- Täiskasvanu on kaasamängija – Töötajad jälgivad lapse huvi ja liituvad mänguga, ilma seda juhtimata. See aitab luua seoseid ja julgustab suhtlust.
- Sotsiaalse suhtluse ja keele arengu toetamine mängu kaudu – Arendada suhtlemis- ja jagamisoskust. Aidata lastel lahendada konflikte ja jagada: kuidas öelda “palun” või “nüüd on sinu kord”. Täiskasvanud on eeskujuks. Nimetada esemeid, tegevusi ja tundeid, mida laps kogeb. Esitada küsimusi, mis suunavad mõtlema. Lugeda raamatuid ja mängida lugude ümbermängimise mängu.
- Loovuse ja kujutlusvõime toetamine – lihtsate materjalide kasutamine (karbid, lusikad, riidetükid) mis ärgitavad kujutlusvõimet. Loovmäng võib olla lärmakas ja sassis.

3.2 Tunnetus- ja õpioskused

Kolme aastase lapse eeldatavad tunnetus- ja õpioskused oskused:

- Tunneb huvi maailma vastu ja uurib seda erinevate meeltega
- Suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda vastavalt oma arengutasemele
- Mõistab lihtsamat kõnet
- Valdab eneseväljenduseks vajalikku sõnavara

- Väljendab end kõnes teistele arusaadavalt ja osaleb vestluses
- Suudab keskenduda lühikeste lugude jälgimisele
- Oskab leida võrdsuse alusel objektides ühiseid ja erinevaid tunnuseid
- Oskab objekte ühe tunnuse alusel rühmitada
- Suudab järgida lihtsat juhust
- Oskab detailidest lihtsa terviku kokku panna

1 – 3 aastase lapse tunnetus- ja õpioskuste arengu toetamiseks:

- Pakutakse loovaid ja lihtsaid materjale: klotsid, pildiraamatud, joonistustarbed.
- Igapäevaselt pildiraamatute vaatamine koos täiskasvanuga ja jutustada selle juurde lugusid – toetab keele ja mõtlemise arengut.
- Räägitakse lapsega sellest, mida ta parasjagu kogeb; selgitada, nimetada ja küsida lihtsaid küsimusi.
- Julgustada katsetamist ja lihtsate probleemide lahendamist.
- Kaasata last igapäevategevustesse.

3.3 Sotsiaalsed oskused

Kolme aastase lapse eeldatavad sotsiaalsed oskused:

- Oskab ennast ja teisi väliste tunnuste kaudu kirjeldada.
- On huvitatud mängukaaslastest ja püüab nendega arvestada.
- Osaleb täiskasvanuga ühistegevustes.
- Saab aru lihtsamatest rühma kokkulepetest.
- Loob sõprussuhteid lastega, kellega on tihti koos.
- Jagab mõnikord asju ka teistega.
- Algatab teiste laste ja täiskasvanutega suhtlust
- Oskab väljendada oma vajadusi ja soove

Lapse sotsiaalse arengu toetamiseks:

- Mängime koos
- Näitame eeskujut
- Õpetame sõnu tunnete jaoks
- Toetame jagamist ja kordamööda olemist
- Loeme koos raamatuid
- Arutleme kogetud olukordade üle.

3.4 Eneseregulatsiooni oskused

Kolme aastase lapse eeldatavad eneseregulatsiooni oskused:

- Tuleb toime vanematest eemalolekuga
- Tuleb toime ühelt tegevuselt teisele üleminekuga.
- Suudab lühikest aega soovitud edasi lükata ja oma käitumist pidurdada.
- Suudab täiskasvanute toel tulla toime tugevate tunnetega.
- Saab suures osas hakkama igapäevase eneseteenindamisega.

- Paneb pärast tegevusi täiskasvanu juhendamisel asjad oma kohale.

Lapse eneseregulatsioonioskuste arengu toetamiseks:

- Rahulik ja ennustatav keskkond
- Tunded pannakse sõnadesse
- Õpitakse lihtsaid rahunemisviise
- Kasutatakse rutiini ja selgust
- Tunnustatakse
- Rollimängud, videod/fotod ja raamatud tunnete teemal

4. LAPSE ARENGU HINDAMISE NING TOETAMISE PÕHIMÕTTED, DOKUMENTEERIMINE JA KORRALDUS

Lapse arengu jälgimiseks kasutatakse vaatlust, täiskasvanu juhitud tegevusi, tegevuste käigus valminud töid (joonistused, fotod ehitistest jne). Vaatluse käigus laps tegutseb loomulikus olukorras ja täiskasvanu ei sekku ega juhenda otseselt lapse tegevust ning avalduvad lapse omandatud ja iseseisvad oskused ja teadmised. Iga vaatluslehe juures on märgitud vaatluse aeg.

Kogutud materjalist moodustub tervik, milles kajastub lapse mitmekülgne areng ning mille abil saab seada uusi eesmärke ja parimal võimalikul moel toetada lapse arengut.

Vaatluste aluseks on üldoskused. Vaatlused toimuvad jooksvalt aasta lõikes, kuid kokkuvõtvad kirjeldused tehakse 2 korda aastas - sügisperioodil ja kevadperioodil. Vaatlustulemused on aluseks lapse arengust kokkuvõtte kirjutamisele.

Hindamisel lähtutakse alushariduse riiklikust õppekavast, mis sätestab:

- MIKS HINDAME – Lapse arengu hindamine (edaspidi: hindamine) on oluline lapse eripära mõistmiseks, lapsele vajaliku toe väljaselgitamiseks, arengu ja positiivse enesehinnangu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapse ja vanemaga.
- KUIDAS HINDAME – Hindamisel jälgivad ja analüüsivad õpetajad ja abiõpetajad lapse arengut nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka õppe- ja kasvatustegevustes. Hindamise aluseks on lapse eeldatavad arengutulemused üldoskustes. Vanemale tutvustatakse lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust.
- KUIDAS DOKUMENTEERIME – Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades lapse pingutusi, saavutusi ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi. Lastehoius lapsehoidja või õpetaja ja lasteaia õpetaja koostab vähemalt üks kord õppeaastas lapse arengust kirjaliku kokkuvõtte.
- KOOSTÖÖ VANEMAGA – vajadusel viib lapse arengu toetamiseks vanema(te)ga läbi arenguveestluste.

Õpetaja koostab lastehoius üks kord aastas lapse arengu kohta kokkuvõtte ning viib vajadusel läbi arenguvestluse ning dokumenteerib need kirjalikult. Kokkuvõttes kajastatakse lapse terviklik areng, mis lähtub 1-3 aastaste laste puhul üldoskuste valdkondadest. Kokkuvõtte toob välja olulisema lapse arengus, tema edusammud ning oskuste hetkesesisu. Kokkuvõtte koostamisel on kaasatud lapsega igapäevaselt tegelevad erinevad spetsialistid: abiõpetajaid, õpetajaid, muusika- ja liikumisõpetajaid, logopeede, psühholooge jt. Kokkuvõttest selgub, kas laps vajab lisatuge. Toevajadusega lastel on kirjalik kokkuvõtte individuaalse arengu jälgimise kaardil (Lisa..

5. VANEMATEGA TEHTAVA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Põhimõtted:

- lastevanematele tutvustatakse esmasel kohtumisel lasteaeda, lasteaia kodukorda, hoiurühma õppekava, rühma tegevuskava;
rühma personal teeb lastevanematega lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel;
- rühma personal teavitab regulaarselt lapsevanemat lapse arengust ja õppimisest ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldusest. Lapsevanemale luuakse võimalus saada tuge ja nõu õppe- ja kasvatusküsimustes.
- Lapsevanemal võimaldatakse osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamises ja läbiviimises ning anda tagasisidet lasteasutuse tegevusele.

Koostöövormid:

- Arenguvestlused ja nõustamine
- Tutvumisvestlus
- Kirjalik info stendil
- Rühmakoosolekud
- Igapäevane vestlus
- Ühisüritused, rühmaüritused
- Koduleht vajaliku infoga
- Rahuloluküsitlused
- Koolitused, teabepäevad
- Osalemine õppeprotsessis
- Stuudium

Korraldus

- Tutvumisvestlus on lapsevanema ja hoiurühma töötajatega esimene kohtumine enne lapse rühma tulekut, mille eesmärk on luua usalduslik kontakt, jagada vajalikku infot ja valmistada pere ette kohanemisperioodiks. Vestluse käigus saavad lapsevanemad tutvuda hoiu päevakava, keskkonna ja kasvatuseesmärkidega, samas kui töötajad koguvad teavet lapse harjumuste, iseloomu ja vajaduste kohta. Vastastikune arutelu aitab ühtlustada kodu

ja lasteasutuse kasvatuspõhimõtteid ning kokku leppida reeglites, mis tagavad lapsele turvatunde ja toetavad sujuvat kohanemist uues keskkonnas.

- Kasutusel on Stuudium, mille kaudu saab lapsevanem ülevaate hoiurühmas toimuva õppe- ja kasvatustegevuse kohta igapäevaselt. Samuti käib info jagamine läbi Stuudiumi. Lapsevanemal on võimalus Stuudiumi keskkonna kaudu võtta ühendust lastehoiuga.
- Arenguveestlus - vajadusel viiakse lapse arengu toetamiseks vanema(te)ga läbi arenguveestlus.
- Rühmakoosolek – viiakse läbi september-oktoober. Toimub vähemalt üks kord aastas, rühma personali või vanema ettepanekul ja /või kokkuleppel tihedamini.
- Lapsevanema osalemine õppeprotsessis – lapsevanem osaleb õppeprotsessis kokkuleppel rühma personaliga.

12.ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Valga lasteaed Walko õppekava on dokument , mis muutub ja täieneb koos meiega. Õppekava vaadatakse üle vähemalt üks kord õppeaastas ning vajadusel täiendatakse vastavalt õigusaktidele, riiklikule õppekavale ja sisehindamise tulemustele.

